

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Korte inleiding tot de algemene documentatiebronnen der moderne rechtsvergelijking

1. In de laatste jaren is ook in ons land een meer actieve belangstelling ontstaan voor de wetenschap der rechtsvergelijking. Er is ongetwijfeld reeds veel veranderd sedert de tijd dat *Esmein* verklaarde dat de vergelijking met het vreemde recht van geen nut kon zijn ⁽¹⁾. Dat de rechtsvergelijkende methode — waarover thans een overvloedige literatuur bestaat — een prachtig instrument kan zijn tot bevordering van de algemene rechtscultuur, dat zij de internationale betrekkingen in de hand werkt, dat zij bepaalde problemen van het internationaal privaatrecht gemakkelijker tot een oplossing brengt, dat zij de juridische horizon verruimt bij de studie van het eigen recht en bij de interpretatie van het vreemde recht, en, last but not least, dat zij een krachtig hulpmiddel is om de gewenste unificatie — of ten minste de noodzakelijke harmoniëring — van het recht te bespoedigen, dat alles hoeft hier vanzelfsprekend niet herhaald te worden ⁽²⁾.

2. Nu het Europese recht — voorlopig nog het recht der Europese instellingen — zich stilaan onder onze ogen vormt en de moderne communicatiemiddelen de wereld a.h.w. « parochialiseren », wordt het meer en meer duidelijk dat doen aan rechtsvergelijking geen hobby meer is, maar een nuttige noodzakelijkheid is geworden. En gezien de specialisatie functie is van de grootte van de markt, moeten ook hier de perspectieven steeds ruimer worden.

De toegepaste rechtsvergelijking, die in hoofdzaak een methode is, en niet een afzonderlijke rechtsbranche, is dus geroepen om ingevolge de internationalisering van de rechtscultuur ⁽³⁾ een steeds belangrijker plaats in te nemen, zowel op het gebied van het privaatrecht als inzake publiekrecht ⁽⁴⁾. Ook in ons land zijn er tal van advocaten, magistraten en zakenjuristen die beseffen dat de rechtsvergelijking, die terecht mag worden genoemd een *conditio sine qua non* voor een wetenschappelijke beoefening van het recht, ook voor de praktijk zelf van uitnemend belang is. De graad van hun belangstelling hangt echter vanzelfsprekend samen met de stand van hun informatie, of nog precieser gezegd, van de vraag waar zij informatie kunnen vinden. Het is ons doel

belangstellenden hieromtrent enige informatie van algemene aard te verstrekken. Vanzelfsprekend is het niet onze bedoeling de materie « erschöpfend » te behandelen; dit ware onmogelijk in het kader van een introductief artikel. Wij willen enkel in de mate van het mogelijke wijzen op de kwintessens en richten daarbij ons onderzoek vooral op wat verscheen na 1950 ⁽⁵⁾.

* * *

3. Er zijn verschillende goede *inleidingen tot de studie van de rechtsvergelijking* die een min of meer uitvoerige literatuuropgave bevatten.

Bijvoorbeeld :

Adolf Friedrich Schnitzer, *Vergleichende Rechtslehre* (Basel 1945, tweede uitgave 1960); *H. C. Guttridge*, *Comparative Law. An Introduction to the Comparative Method of Legal Study and Research* (Cambridge 1946, 2de uitgave 1949; in de eerste Frans-talige editie die in 1953 onder leiding van *René David* verscheen is de literatuur-appendix weggefallen; *David* bereidt thans een nieuwe editie voor); *René David*, *Traité élémentaire de droit civil comparé* (Paris 1950); *Pierre Arminjon*, *Baron Boris Nolde et Martin Wolff*, *Traité de droit comparé* (3 vol., Paris 1950-1952); *Rudolf B. Schlesinger*, *Comparative Law. Cases, Text and Materials* (Brooklyn 1950, 2de uitgave Foundation Press 1959, Stevens (London) 1960); *Arthur T. von Mehren*, *The Civil Law System. Cases and Materials for the Comparative Study of Law* (Prentice-Hall 1957), om slechts de voornaamste te noemen ⁽⁶⁾.

Algemene informatie van primaire aard (aanduiding der grondwetten, wetboeken, rechtspraakverzamelingen, studiecentra, bibliotheken, tijdschriften) vindt men bovendien in een UNESCO-uitgave die van zeer groot nut is : *Catalogue des sources de documentation juridique dans le monde. A Register of Legal Documentation in the World*. (2de uitgave, Parijs 1957).

Van groot methodisch nut, vooral omdat het aan de hand van talloze voorbeelden een concreet inzicht brengt in de relativiteit van de uniformiteit van bepaalde rechtssystemen (b.v. het Angelsaksisch sys-

teem enerzijds en het Latijns-Amerikaans anderzijds) is het werk van *Phanor J. Eder*, *A Comparative Survey of Anglo-American and Latin-American Law* (New York-London 1950, met een zeer uitvoerige selectieve bibliografie op blz. 161 tot 251).

4. Bruikbare, recente, alfabetisch opgestelde *reper-toria of encyclopedieën* bestaan er op rechtsvergelijkend vlak niet. Een zeer degelijke poging — die thans in hoofdzaak reeds vrij verouderd is — was het werk dat in Duitsland voor de tweede wereldoorlog verscheen onder leiding van *Franz Schlegelberger*, *Rechtsvergleichendes Handwörterbuch für das Zivil- und Handelsrecht des In- und Auslandes* (6 delen, Berlijn 1927-1938).

Onder directie van *H. L. Pinner* (London) staat op dit ogenblik een encyclopedie op het getouw die uitsluitend aandacht schenkt aan het vraagstuk van de bescherming der intellectuele rechten. Het werk heet: *The Protection of Intellectual and Industrial Property throughout the World* (A. W. Sythoff Publishers, Leiden) en omvat: *World Copyright* (5 delen, alle verschenen), *World Unfair Competition Law* (2 delen, deel 1 verscheen in 1960), *Universal Patent Law* (nog niet verschenen) en *Trade Marks* (nog niet verschenen); *adde* *Design Laws and Treaties of the World*, *Arpad Bogsch* editor (Sythoff, Leiden 1960).

Er bestaan talrijke uiterst nuttige dergelijke specialisten-uitgaven, die een bepaald punt of zelfs een bepaalde branche grondig en internationaal rechtsvergelijkend behandelen. Bij wijze van voorbeeld vermelden we nog enkele grote werken.

F. Dareste, *Les Constitutions Modernes* (Paris, 6 vol. 1928-1934) of, meer recent en vollediger, *Amos J. Peaslee*, *Constitutions of Nations* (Martinus Nijhoff, Den Haag, 2nd printing of the 2nd edition 1956, 3 delen). Dit werk van Peaslee is de eerste Engeltalige compilatie van de tekst van alle grondwetten ter wereld, met doorgaans zeer goede annotaties en bibliografieën (beide echter minder goed voor België) en met achterein, in het derde deel, zeven zeer instructieve vergelijkende tabellen over de internationale status, de vorm van de regering, de bron van de soevereine macht, de constitutionele waarborgen der individuele grondrechten, en de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke machten van elk der 89 behandelde naties. Dezelfde auteur publiceerde in 1956 (Martinus Nijhoff, Den Haag en Justice House, New York) verder een tweedelig werk *«International Governmental Organizations. Constitutional Documents.»*, waarin men de basisteksten vindt van meer dan 100 internationale niet-private organisaties (7), met annotaties, samenvattingen en vooraan in deel I een zeer goede synthetische General Summary.

Als *internationale tekstuitgaven of commentaren* kunnen we terloops verder vernoemen:

Alexander Bergmann, *Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht* (derde uitgave, Frankfurt-am-Main; tekstuitgave) (In de eerste koft (1955) vindt men de wetgeving van alle Europese staten; in de tweede en derde koft (1957), van de staten buiten Europa; in de vierde koft komen de aanvullingen en de wijzigingen).

Murad Ferid und Karl Firsching, *Internationales Erbrecht*. Quellensammlung mit systematischen Darstellungen des materiellen Erbrechts sowie des Kollisionsrechts der wichtigsten Staaten. Verlag C. H. Beck, München und Berlin 1959, 2 delen. (Tekstuitgave met commentaar).

Siegfried Boschan, *Europäischen Familienrecht. Ausland*. Tweede uitgave, 1954, Verlag Vahlen Berlin

und Frankfurt a. M. Dit werk geeft een zeer korte maar behoorlijke samenvatting van het personen- en familierecht van 25 Europese staten buiten Duitsland.

Marc Ancel et Yvonne Marx, *Les Codes Pénaux Européens*. (Nouvelle Collection du Comité de législation étrangère et de droit international. Centre Français de droit comparé, Paris). Deze tekstuitgave bestaat uit vier delen. Deel I (1957) bevat een schitterende «Introduction comparative» van Ancel (71 p.) en verder de wetgeving van Duitsland, Oostenrijk, België, Bulgarije, Denemarken en Groenland. Deel 2 (1958) geeft de wetgeving van Spanje, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, IJsland en Italië. Deel 3 (1959) bevat de wetgeving van Liechtenstein, Luxemburg, Monaco, Noorwegen, Nederland en Portugal. Het vierde en laatste deel is ter perse.

Een passende aanvulling hierop is het driedelig Duits commentaar van *Edmund Mezger*, *Adolf Schönke en Hans-Heinrich Jescheck*, *Das ausländische Strafrecht der Gegenwart* (3 delen, Berlijn). Het eerste deel (1955) commentarieert de wetgeving van Argentinië, Denemarken, Japan en Joegoslavië; het 2de deel (1957) van Finland, Zwitserland en Tsjechoslowakije; het 3de deel (1959) van Chili, Engeland, Griekenland en Oostenrijk. Dit werk vormt een ajour staande heruitgave van het bekende werk van Frans von Liszt en Georg Crusen, *Die Strafrechtsgebung der Gegenwart in rechtsvergleichender Darstellung*, 2 delen, 1894-1899. In dit verband verdienen ook vermelding de *«Rechtsvergleichende Untersuchungen zur gesamten Strafrechtswissenschaft»*, uitgegeven door het Ludwig Röhrscheid Verlag te Bonn (sinds 1932, reeds 29 deeltjes).

5. Daarnaast zijn er honderden monografieën, opgesteld hetzij volgens de methode van de *geografische of verticale rechtsvergelijking* (waarin de bestudeerde vreemde rechten afzonderlijk, naast elkaar worden uiteengezet), hetzij volgens de meer moderne en supplementaire methode van de *synthetische of horizontale rechtsvergelijking* (waarin a.h.w. een «dwarse» doorsnede wordt gemaakt van al het materiaal dat werd verwerkt).

Een waarlijk gemakkelijk bruikbare encyclopedie ontbreekt nog altijd. Verheugend is echter het nieuws dat het *International Committee of Comparative Law* (dit is het executief bureau van de International Association of Legal Science) op zijn jaarlijkse vergadering, in 1960 gehouden te Helsinki, besloten heeft de plannen voor een *Encyclopedia of Comparative Law* — waaraan vooral het Duitse nationale comité zich interesseert — dit jaar definitief te bestuderen. Bij een dergelijke onderneming zullen vanzelfsprekend grote moeilijkheden oprijzen (qua taal, terminologie, bibliografische en kritische tekstapparatuur, enz.), maar het slagen van dit opzet — waaraan ik niet twijfel — zou voor de rechtsvergelijkende studie en de rechtsvergelijkende praktijk een definitieve en grote stap voorwaarts betekenen.

6. Zelfs indien een dergelijke encyclopedie reeds bestond, zal de comparatist de meest recente informatie toch blijven zoeken in de algemene of gespecialiseerde *rechtsvergelijkende tijdschriften*. Onder de algemene comparatieve tijdschriften vermelden we vooral: *The American Journal of Comparative Law* (V.S.A. sedert 1952), *The International and Comparative Law Quarterly* (Engeland, onder die titel sedert 1952; dit tijdschrift is de voortzetting van het sinds 1896 verschijnende *Journal of Comparative Legislation and International Law*),

Revue internationale de droit comparé (Frankrijk, onder die titel sedert 1949, voortzetting van het sinds 1869 verschijnende Bulletin de la Société de législation comparée; deze zeer bekende revue verschijnt nog altijd onder het oorspronkelijk sprekend devies: Lex multiplex - Universa curiositas - Ius unum),

Revue de droit international et de droit comparé (België, onder die titel sedert 1949, voortzetting van de sinds 1908 bestaande Revue de l'Institut belge de droit comparé),

Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft einschl. der ethnologischen Rechtsforschung (Duitsland, 1878-1941 en sedert 1951),

Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (beter bekend als «Rabel's Zeitschrift») (Duitsland, sedert 1927; noteren we hier terloops dat het oudste rechtsvergelijkend tijdschrift een Duitse revue was, nl. Kritische Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes, opgericht door Mittermaier en Zachariae in 1829; de publicatie ervan werd stopgezet in 1856).

En er zijn nog andere, vooraanstaande algemene comparatieve tijdschriften, b.v. in Italië, Spanje en Mexico (8).

Bovendien zijn er talrijke nationale juridische tijdschriften die in hun bibliografische sectie comparatief zijn ingesteld, en er zijn er zelfs verschillende die in hun gewone rubrieken speciaal aandacht schenken aan het buitenlands recht, b.v. in Frankrijk, de Revue trimestrielle de droit civil (verschijnend sinds 1902), de Revue trimestrielle de droit commercial (sinds 1948) en de Revue du droit public et de la science politique (sinds 1894), en men zou eveneens goede voorbeelden kunnen noemen voor Duitsland (b.v. Archiv des öffentlichen Rechts) en Italië (b.v. Il Politico).

7. Een zee van mogelijkheden dus. Maar de rechtspracticus wil snel te werk gaan. Hij beseft zeer goed hoeveel waarheid schuilt in het citaat van de geleerde bibliograaf Thurmman «Notitia librorum est dimidium studiorum et maxima eruditionis pars exactam habere librorum cognitionem». Voor hem komt het er op aan zijn informatie snel te vinden, in een soort «uniek» werk, zo kort mogelijk qua omvang en toch zo diepgaand mogelijk qua inhoud.

Aan een dergelijk opzet beantwoordt een werk als dat van Erich Hans Kaden, *Bibliographie der rechtsvergleichenden Literatur des Zivil- und Handelsrechtes in Zentral- und Westeuropa und in den Vereinigten Staaten von Amerika, 1870-1928* (Berlin, 1930, een werk dat nog veel diensten kan bewijzen). Meer recent is het werk van Konrad Stollreither, *Internationale Bibliographie der juristischen Nachschlagewerke*. International bibliography of legal reference books. Bibliographie internationales des ouvrages juridiques à consulter (Frankfurt am Main, 1955, 595 p.). Dit mammoetwerk werd met een echt domnikaner-geduld opgesteld. Het bevat, telkens per land, gerangschikt, zowel algemene referentiewerken als vakboeken op het gebied van 24 rechtsbranches, met daarbij nog een uitvoerige slotbibliografie over politiek, economie, sociologie en statistiek. Wat ons land betreft is er echter plaats voor ernstige kritiek: geen enkel Nederlandstalig werk wordt vermeld en zelfs bij de Franstalige werken ontbreken tal van grote namen.

8. Dezelfde bedoeling, maar dan beperkt tot het (evenzeer ontzaglijke) terrein der periodieken, zat voor bij het uitgeven van de beroemde *Index to Legal*

Periodicals (sinds 1908, New York, in principe 6 maal per jaar). Hierin worden de titels geklasseerd van alle doctrinaire artikelen, nota's, case commentaren, boekbesprekingen, enz., uit alle belangrijke juridische tijdschriften die in het Engels verschijnen. Alle Amerikaanse en Engelse juridische tijdschriften staan dus hierin geïndexeerd, op volgens de inhoud van het artikel alfabetisch geordende trefwoorden. Een onontbeerlijke aanvulling kwam zeer onlangs tot stand: de *Index to Foreign Legal Periodicals*, waarvan de eerste drie afleveringen in 1960 verschenen (uitgegeven door het Institute of Advanced Legal Studies, University of London, in samenwerking met en op initiatief van de American Association of Law Libraries).

Deze index werd in principe opgesteld volgens het registratuurschema van de hogervernoemde index. Elke aflevering bevat een lijst der geïndexeerde periodieken, daarna volgt de alfabetische subject-index, de geografische index (onderwerpen gerangschikt per besproken land), de index der boekbesprekingen (gerangschikt volgens de naam van de auteur van het boek, of bij gebreke daaraan, volgens de titel van het boek) en ten slotte de index van alle in de aflevering vermelde personennamen.

Ongeveer 250 (de bedoeling bestaat uit dit cijfer op te voeren tot 280) vooraanstaande periodieken uit de gehele niet-Engelssprekende wereld worden hierin geïndexeerd. Gemakkelijkheidshalve zijn een dertigtal Engelstalige periodieken (vooral grote Amerikaanse en Engelse comparatieve tijdschriften, plus een aantal tijdschriften die in het Engels verschijnen in Europa, Afrika en Azië) in dit cijfer begrepen, zodat deze *Index to Foreign Legal Periodicals* niet alleen een supplement is op, maar in een beperkte mate ook een duplikaat is van de *Index to Legal Periodicals*.

Wat de materie betreft, wordt volkenrecht, internationaal privaatrecht, vergelijkend recht én nationaal recht geïndexeerd. Elk artikel wordt vermeld in zijn oorspronkelijke titel, zonder vertaling.

Wat West-Europa betreft, zijn er thans voor Frankrijk 31 periodieken geïndexeerd, voor België 7 (eerlang wordt dit 8 of 9), voor Nederland 10, voor de Bondsrepubliek Duitsland 28, voor Zwitserland 8, voor Italië 26, voor Spanje 13. Elke geïndexeerde periodiek wordt aangeduid door een symbool, b.v. A3 = American Journal of Comparative Law, A9 = Annales de la Faculté de Droit de Liège, J4 = Journal des Tribunaux, R56 = Revue internationale de droit comparé enz. Alle gebruikte symbolen worden aangeduid in de alfabetisch opgestelde lijst der geïndexeerde periodieken, voorkomende in elke aflevering.

In de *Index to Legal Periodicals* (zoals gezegd, beperkt tot het Anglo-Amerikaanse recht) was er tot 1925 een jaarlijkse cumulatieve index; sinds 1926 is er zowel een jaarlijkse als een driejaarlijkse cumulatieve index. De periodiciteit der publicatie verschilt van jaar tot jaar; gewoonlijk is er een aflevering om de twee à drie maanden.

De *Index to Foreign Legal Periodicals* — waarvan de publicatie wellicht een stap voorwaarts betekent op de lange weg naar «World Peace through World Law» — zal viermaal per jaar verschijnen. In het vierde nummer zal elk jaar een recapitulatie verschijnen van de materie die in de drie voorgaande nummers werd gepubliceerd, zodat men ten slotte slechts één nummer per jaar zal moeten consulteren. Vermoedelijk zal om de vijf jaar een cumulatieve index worden uitgegeven om alle vroegere volumes te vervangen.

9. Voor elkeen die wil doen aan rechtsvergelijking

zijn deze Indexes natuurlijk een echte mijn van informatie, hoewel het hanteren ervan niet vrij is van ongemakken, vooral voor juristen, die, al kennen ze Engels, niet of onvoldoende thuis zijn in de trefwoordenregistratuur der Angelsaksische rechtsterminologie.

Aan dit (volgens velen vrij ernstig) nadeel van dit classificatiesysteem kan in een bepaalde mate worden verholpen door het raadplegen van een goed *meertalig juridisch woordenboek*, b.v.:

voor Frans-Engels en omgekeerd: A. W. Dalrymple (London, 2nd edition, 1951) of J. Jeraute (Paris, 1953) of T. A. Quemner (Paris, 1953);

voor Frans-Duits en omgekeerd: R. Piccard, E. Thillo et E. Steiner (deel I, Français-Allemand, Zürich 1950; tweede deel ter perse) of Thomas A. Quemner et Hugo Neumann (1960);

voor Duits-Engels en omgekeerd: Dora von Beseler (2nd ed. 1947);

voor Engels-Duits-Frans en omgekeerd: R. Herbst (3 delen, Lucerne, 1955-1957);

voor Engels-Spaans-Frans-Duits: Lawrence D. Egbert (New York, 1949, dank zij een speciale index kan men, voor meer dan 4.000 woorden of uitdrukkingen, van een dezer talen overgaan naar een der drie andere).

In sommige gevallen kan men zich zelfs behelpen met een uitvoerig algemeen taalkundig woordenboek, b.v. voor Frans-Engels en omgekeerd: Harrap's Standard French and English Dictionary, edited by J. E. Mansion (2 delen, eerste editie 1934, sindsdien bijna om de twee jaar een nieuwe uitgave).

10. Een andere classificatiemethode bestaat erin de informatiebronnen, zowel *boeken als tijdschriftartikelen, tegelijkertijd*, alfabetisch te rangschikken per onderwerp (of rechtsbranche) en per auteur.

Op het nationale vlak is een uitstekend voorbeeld daarvan te vinden in Engeland, nl. C. W. Ringrose, *Where to Look for your Law*, 12th edition, London, 1957, of het ietwat meer uitgebreide «A Bibliographical Guide to the Law of the United Kingdom, the Channel Islands and the Isle of Man» (Institute of Advanced Legal Studies, University of London, 1956).

11. Op het internationale vlak bestaat er in dit opzicht een werk van monumentale waarde, geschreven door een jurist die tengevolge van omstandigheden in verschillende rechtssystemen heeft geleefd. De auteur is Charles Szladits (Dr. jur. Budapest, L.M. London, thans verbonden aan de Parker School of Foreign and Comparative Law, Columbia University in the City of New York). De titel van het werk: *A Bibliography on Foreign and Comparative Law. Books and articles in English*. (Oceana Publications, New York, 1955, 508 p.).

Het was de bedoeling van de auteur een duidelijk en gemakkelijk hanteerbaar overzicht te geven van *alle* boeken en tijdschriftartikelen, verschenen in het Engels en handelende over *alle* rechtssystemen, behalve dat van de *common law*. Werken over Anglo-Amerikaans recht werden uitgesloten, tenzij een instituut van een der Angelsaksische rechtssystemen vergeleken werd met dat van een ander. Vergelijkingen tussen zuster-staten van de Verenigde Staten van Amerika werden eveneens niet opgenomen. Alle rechtssystemen die vreemd staan tegenover het Anglo-Amerikaans recht (Continentaal recht, Romeins recht, Mohammedaans recht, Hindu recht, Joods recht, enz.) werden opgenomen. Rechtssystemen die staan tussen de *common law* en de *civil law* (zo b.v. Schots recht,

de zogenaamde Roman-Dutch law van Zuid-Afrika en Ceylon, en het recht in de provincie Quebec (Canada) en in de staat Louisiana (U.S.) werden eveneens opgenomen wegens hun uitnemend belang voor de rechtsvergelijking.

Wat de geselecteerde onderwerpen betreft, werd niet alleen rekening gehouden met alle mogelijke positieve rechtsbranches, maar ook aanverwante gebieden, als b.v. rechtsfilosofie, rechtspolitiek, rechtsgeschiedenis, sociologie, enz., werden opgenomen. Bij belangrijke boeken wordt een korte maar substantiële annotatie gegeven; toonaangevende artikelen staan aangeduid met een sterretje. Het registratuurschema is zeer systematisch opgesteld, en is *niet* gebaseerd op de Angelsaksische rechtsterminologie, zodat Szladits terecht afweek van het trefwoordenregisterschema van de hogervermelde Indexes.

Er zijn tien hoofddelen, met telkens verdere subdivises die zeer uitvoerig zijn gedetailleerd. De tien hoofddelen handelen respectievelijk over: rechtsvergelijking en aanverwante onderwerpen in het algemeen, algemene referentiewerken, burgerlijk recht, handelsrecht, sociaal recht, organisatie der rechts-machten, strafrecht, strafprocesrecht, publiekrecht en internationaal pivaatrecht.

Elk boek of tijdschriftartikel dat werd opgenomen wordt voorafgegaan door een nummer. Het totale aantal entries bedraagt aldus ongeveer 14.000 nummers. De behandelde periode gaat van 1790 tot 1953. De auteur houdt zijn werk zelf up to date door interim-supplementen, die jaarlijks worden gepubliceerd in *The American Journal of Comparative Law* (9).

Op het einde van het boek, dat ook typografisch uiterst verzorgd is, staat een geografische index, zodat het b.v. uiterst gemakkelijk is na te gaan hoeveel boeken en artikelen in het Engels werden geschreven over een bepaald onderwerp van Belgisch recht in de behandelde periode. De Romeinse cijfers duiden het hoofddeel aan waarop het nummer betrekking heeft; het nummer zelf staat in Arabische cijfers (is het in een vet lettertype gedrukt, dan wijst dit op een boek; de rest duidt de artikelen aan). Indien een referte handelt over meer dan een land, staat hetzelfde nummer onder de verscheidene landen; indien anderszits meerdere aspecten van één bepaald land worden behandeld in een boek of artikel, is er een evenredig aantal refertes opgenomen in de index.

Ten slotte is er een zeer uitgebreide auteur-index voorzien (p. 461-508) om de identificatie van een bepaald boek of artikel op grond van de naam van de auteur mogelijk te maken.

Kortom, een echt meesterwerk.

12. Het is algemeen gekend dat de vooruitgang van de wetenschap der rechtsvergelijking ten eerste bevorderd wordt door de activiteiten van talrijke instituten en centra (inrichten van congressen, colloquia en voordrachten, uitgeven van werken, enz.). Het relaas van deze activiteiten vindt men in het *Bulletin d'information C.I.D.C.* (= du Comité international de droit comparé de l'Association internationale des sciences juridiques). Het wordt door de zorgen van het Institut de droit comparé te Barcelona jaarlijks gepubliceerd (10), onder leiding van F. de Sola Canizares.

13. Annotaties betreffende de *vreemde wetgevingen* en betreffende belangrijke *vreemde rechtspraak* vindt men doorgaans in de hogervermelde algemene of gespecialiseerde rechtsvergelijkende tijdschriften (deze

rubriek is zeer goed verzorgd in onze Belgische Revue de droit international et de droit comparé). Zeer nuttig is bovendien het *Annuaire de législation française et étrangère*, uitgegeven te Parijs door het Centre Français de droit comparé, waarin een analyse wordt gegeven, in de vorm van preciese rubrieknota's, van de wijziging in de wetgeving en van de belangrijkste rechtspraak daaromtrent van 25 landen (11). Dit Annuaire is een onontbeerlijke aanvulling van elke internationale tekstuitgave.

In dit verband kan ook worden gewezen op de *Martindale-Hubbell Law Directory* (uitgegeven in Summit, N.J., U.S.), waar in het vierde deel, op ongeveer 3500 dichtbedrukte bladzijden, een overzicht wordt gegeven van het recht van de Verenigde Staten van Amerika, van Canada en van 51 andere nationale rechtsstelsels. De informatie die men in dit werk vindt is, hoewel beknopt van vorm, comprehensief qua inhoud, terwijl de grote waarde van deze Law Directory (die bestaat sinds 1931) ligt in het feit dat het werk uiterst zorgvuldig ajour wordt gehouden (elk jaar is er een nieuwe editie) en dat het inlichtingen verstrekt zowel over het publiekrecht als (meer in het bijzonder) over het privaatrecht. De problemen van de courante rechtspraktijk worden in deze Law Digests behandeld volgens een alfabetisch opgestelde Topical Index.

Een uitgave die grote bekendheid verwierf op het gebied van het privaatrecht is de *Juris-Classeur de Droit Comparé* (Editions Techniques, Paris). Hoewel de titel misleidend is (de juiste benaming ware Juris-Classeur de droit civil comparé) is het werk in de rechtspraktijk van zeer grote waarde wat het privaatrecht betreft. Wetgeving, rechtspraak en rechtsleer terzake personenrecht, familierecht, erfenissenrecht, schenkingen en testamenten, huwelijksvermogensrecht, en in een mindere mate, zekerheden, worden er klaar en duidelijk behandeld voor 35 belangrijke naties. Het werk wordt regelmatig ajour gehouden; bovendien bevatten de meeste bijdragen waardevolle bibliografische aanduidingen.

14. Verlangt men een historische introductie tot 's werelds juridische systemen, dan raadplege men het nog altijd zeer nuttige werk van *John H. Wigmore*, *Panorama of the World's Legal Systems* (3 vol., West Publishing Co, St. Paul, 1928, herdrukt Washington, 1936; het werk is bovendien met prachtige illustraties verluicht). Meer recent, moderner van opvatting en met een meesterlijke synthese werd de geschiedenis van het privaatrecht der volken ontleed door mijn vereerde leermeester *René Dekkers*, in zijn *Le Droit privé des peuples. Caractères, Destinées, Dominantes* (Bruxelles, 1953).

* * *

15. Ten slotte weze gewezen op een werk dat de Belgische juristen uiteraard moet interesseren, hoewel het eigenlijk niet past in het raam van dit korte artikel. Het is terug een meesterwerk van *Charles Szladits* en heet *Guide to Foreign Legal Materials: French, German, Swiss* (Published for the Parker School of Foreign and Comparative Law, Columbia University in the City of New York, by Oceana Publications Inc., New York 1959, xv + 599 p.).

De titel van het boek mag de gebruiker niet in de mening brengen dat de auteur uitsluitend zou bedoeld hebben een bibliografisch handboek te schrijven. Het is veel meer dan dat. Szladits weet zeer goed dat bij de studie van een vreemd recht de eerste vraag een documentatievraag is (daarom is het werk ook een uitstekende bibliografische gids), maar daarna rijst een belangrijker vraag: hoe moet men die documenten gebruiken, welk is de waarde ervan? En daarom

is het werk tevens een schitterende basis-inleiding tot de materiële en formele bronnen van drie buitenlandse rechtssystemen (het Franse, het Duitse en het Zwitserse), waarvan de kennis zeer belangrijk is, gezien in het licht van de huidige integratiepogingen.

Het werk is hoofdzakelijk geschreven voor common-law lawyers. In het woord vooraf en de inleiding worden de Amerikaanse en Engelse juristen kort maar bondig en meesterlijk geconfronteerd met de meest belangrijke verschilpunten tussen hun common law en ons continentaal recht. Terecht wordt mijns inziens hierbij de nadruk gelegd op het verschil in « legal training » en « legal method », zodat de oude opvatting, volgens dewelke het hoofdverschil een kwestie van substantie en niet van methode is, wordt verlaten en op de kop gezet. Szladits treedt dus in dit opzicht de stelling bij van de « Grand Old Man of the Law », *Roscoe Pound* en van *F. H. Lawson* (zie hoofdzakelijk diens werk, *A Common Lawyer Looks at the Civil Law*, University of Michigan Law School, Ann Arbor, 1953; noteren we terloops dat er thans zelfs auteurs zijn die beweren dat zelfs de methode, wezenlijk gezien, dezelfde is, zie b.v. *Marcel Audibert*, *Essai sur le juriste*, Paris 1960, p. 85-89).

Het boek zelf is ingedeeld in drie delen: French Law (p. 3 tot 116), German Law (p. 117 tot 330), Swiss Law (p. 331 tot 507). Daarna volgt een knap geschreven conclusie (p. 509 tot 523), terwijl het werk wordt afgesloten met een zeer uitgebreide index van auteurs en titels (p. 527 tot 550) en een tegelijk alfabetisch én analytisch opgestelde inhoudstafel (p. 555 tot 599). Deze dorre cijfergegevens tonen op zichzelf reeds aan dat de kwaliteiten die het hogervermelde werk van Szladits zo markant maakten, ook ditmaal niet ontbreken: een uiterst preciese methode en een ontzaglijke eruditie, die slechts het gevolg kunnen zijn van vele jaren onafgebroken arbeid en grondige research.

Elk van de drie vermelde delen valt uiteen in twee werkstukken. In het eerste (*Sources of Law*) wordt voor elk der behandelde landen een overzicht gegeven van de rol welke de wet, de gewoonte, de rechtspraak, de rechtsleer, de algemene rechtsprincipes en de billijkheid er spelen. Voor federale staten (in casu de Bondsrepubliek Duitsland en Zwitserland) wordt de bondsstructuur besproken naast de structuur der deelstaten. Bovendien wordt telkens een korte beschrijving gegeven van de politieke structuur evenals van de rechterlijke organisatie, met tal van verwijzingen naar moderne, gezaghebbende continentale auteurs.

In elk tweede werkstuk (getiteld « *Repositories of the Law* ») komt dan de eigenlijke bibliografische gids. Achtereenvolgens worden vermeld: bibliografieën, legislatieve materialen en commentaren (grondwet, wetboeken, officiële en private uitgaven, uitgaven van wetten, besluiten en verordeningen, en de manier waarop dit materiaal wordt geciteerd), jurisprudentiële materialen en commentaren (collecties, tijdschriften, wijze van citeren, enz.), juridische encyclopedieën en woordenboeken, en de bronnen der doctrine, met subdivisies voor elke rechtsbranche, aanduiding van de meest gezaghebbende leerboeken en gespecialiseerde tijdschriften en van de wijze van citeren, opgave van proefschrift-edities, opgave van boeken in het Engels over Frans, resp. Duits, Zwitsers, recht; verder een lijst van de vooraanstaande juridische uitgeverijen en boekhandelaren, en een uitgebreide lijst der meest gebruikte juridische afkortingen.

Een buitengewoon leerzame documentatie dus. En wat meer is, de bibliografische bronnen worden niet eenvoudig vermeld zonder meer (met natuurlijk jaar van uitgave, aantal bladzijden en eventueel aan-

tal delen), zij worden ook besproken. Bijna elk boek dat in dit werk wordt vermeld, wordt in enkele lijnen descriptief gecommentarieerd, qua waarde, nut en gezag.

Dit is dus werkelijk terug een meesterwerk. Het is een onmisbare publicatie voor alle juristen die met Frans, Duits of Zwitsers recht iets te maken hebben. Ook de technische presentatie is zeer degelijk. Uit het woord vooraf blijkt verder dat de auteur zinnens is zijn werk ajour te houden met pocket-aanvullingen.

Een kleine opmerking wat het behandelde Franse recht betreft. Wegens de einddatum van het werk (juli 1958) kon in principe geen rekening worden gehouden met de nieuwe Grondwet van 4 oktober 1958 en met de vele literatuur die sindsdien in verband met de 5de Republiek is verschenen. De grondige wijziging die in Frankrijk intrad betreffende de respectieve rol van wet en reglement kon toch summier worden besproken (op blz. 10-11 en 48).

Al schreef *Montaigne* «qu'il y a plus de livres sur les livres que sur autre sujet» dit werkinstrument van Szladiits is een uitstekend resultaat van zijn «painstaking effort» om de rechtsvergelijking te bevorderen. En bovendien wist *Milton* het reeds: «They also serve who only stand and wait».

* * *

16. De rechtsvergelijking is eigenlijk een jonge methode. In zijn «*L'Esprit des Lois*» (1748) is *Montesquieu* eigenlijk niet alleen een voorganger in de rechtsgeschiedenis, doch ook de innovator van de rechtsvergelijking. Op het einde van de 18de en vooral in de tweede helft van de 19de eeuw nam de rechtsvergelijking een grote vlucht ingevolge de opbloei der ethnologie. Dergelijke rechtsvergelijking op ethnologische basis (zoals b.v. bij A. H. Post, *Der Ursprung des Rechts*, 1876 en *Grundriss der ethnologischen Jurisprudenz*, 1894-1895) is eigenlijk rechtssociologie. Tegenwoordig echter worden rechtssociologie en rechtsvergelijking algemeen onderscheiden, hoewel er natuurlijk wisselinvloed bestaat.

17. *Rechtsvergelijking*, als bestudering van verschillende algemene rechtssstelsels of verschillende bepaalde rechtsinstellingen naast die van het eigen land, is een zeer liberale wijze van rechtsscholing. Het is, zoals *Charles J. Hamson* het zei, de manier bij uitstek «to liberalize law education». Ongetwijfeld wordt de rechtsvergelijking met de toenemende internationalisering steeds meer van gewicht (voor ons land denke men hierbij aan de Benelux, de EGKS, Euratom en Euromarkt).

Mochten alle juristen, en vooral de jonge juristen, bedenken dat de rechtsvergelijking, als wijze van rechtsbeoefening qua talis, in tal van opzichten nuttig is. Afgezien van de mogelijkheid bij te dragen tot de uniformering van het recht in verschillende landen, o.a. door het opstellen van nieuwe rechtsnormen, waar vreemd recht beter kan zijn dan het inheemse, ligt de hoofdwaarde van de rechtsvergelijkende methode hierin dat zij leidt tot een beter begrip van het recht in het algemeen en tot beter inzicht in het geldend recht in eigen land, en dat zij behoedt voor eenzijdigheid doordat het nationale recht alleen in de wonderbare spiegel van de rechtsvergelijking het gepast reliëf en de juiste kleur krijgt⁽¹²⁾. Is dat geen groot praktisch nut?

Het ware te hopen dat, waar men thans aan het huidige rechtsgelerde onderwijs terecht zowel ontoereikendheid als eenzijdigheid verwijst, bij een gebeurlijke hervorming van de studiën in de rechten een ruimere plaats zal worden voorbehouden aan de studie

van de rechtsvergelijking, zoniet als verplicht vak in het kader van de algemene juridische vorming (b.v. een algemene inleiding tot de rechtsvergelijking), dan toch ten minste als verplicht vak in het kader van de toekomstige groepen der gespecialiseerde juridische vorming⁽¹³⁾.

18. Opdat de rechtsvergelijking naar behoren zou worden gewaardeerd én toegepast zijn er vanzelfsprekend twee natuurlijke voorwaarden (talenkennis en voldoende documentatie) en is er een belangrijke psychologische of mentale voorwaarde (zich niet verkanken in het dodende traditionalisme). Talenkennis (vooral Engels, Duits, Frans; in veruit de meeste gevallen volstaat een goede passieve kennis) is in ruime mate een kwestie van opvoeding, van wil en van tijd; het documentatieprobleem is een kwestie van fondsen, en van verstandhouding onder de universiteiten.

19. De menselijke kennis is een levend ding en het is derhalve normaal dat verbanden, die tussen opvattingen en gebeurtenissen worden gelegd, veranderen. Zo heeft ook de *rechtsvergelijking* haar eigen geschiedenis en kende zij, zoals alles, een *evolutie*.

Haar begin was empirisch, met een ethnologische inslag men deed aan rechtsvergelijking door het bestuderen, vertalen en commenteren van vreemde wetten. Dit was de beginfase, die doorliep tot bij de tweede helft van de 19de eeuw: *studie van de vreemde wetgeving*, voornamelijk met de bedoeling na te gaan of men op grond hiervan de eigen nationale wetten kon verbeteren. Stilaan kwam er vooruitgang. Met de uitbreiding van de internationale betrekkingen gingen men de rechtsvergelijkende opzoekingen organiseren; onder invloed van de historische school ging men aandacht besteden aan de rechtspraak en de gewoonten, aan de bronnen van het levend recht, en zo kwam men in de tweede helft van de 19de eeuw en bij het begin van de 20ste eeuw aan de *studie van de vergelijkende wetgevingen*. Dit was de periode van consolidatie die de uitbloei van de rechtsvergelijking mogelijk ging maken.

Na de eerste wereldoorlog gingen de comparatisten sterk hun aandacht wijden aan de Angelsaksische rechtssystemen en sinds de oprichting, in 1927, onder de stuwing van *Elemer Balogh*, van de *Académie internationale de droit comparé*⁽¹⁴⁾ kwam de rechtsvergelijking te staan in het teken van de definitieve *internationalisering* (daarom spraken sommigen van «*Droit International Comparé*») met als doel de bevordering, in de mate van het mogelijk, van de internationale rechtsunificatie. Dank zij de permanente internationale vereniging werden regelmatig internationale congressen gehouden, twee in Den Haag (in 1932 en 1937), daarna te Londen in 1950, te Parijs in 1954, en het jongste te Brussel in 1958.

20. In deze evolutie van de rechtsvergelijking heeft ons land steeds een schitterend aandeel gehad. De eerste vereniging die zich bezig hield met vergelijkend recht ontstond te Brussel in 1862, namelijk de «*Association internationale pour le progrès des sciences sociales*», waarvan de eerste sectie «*Section de Législation Comparée*» heette. In 1869 reeds verscheen te Gent de *Revue de droit international et de législation comparée*, waarvan de publicatie in 1940 werd stopgezet.

Meer dan 50 jaar geleden werd te Brussel, in 1908, op initiatief van *Emile Stouquart* (advocaat bij het Hof van Beroep, die een werk van de Engelsman *Dicey*

over internationaal privaatrecht in het Frans had vertaald) het eerste instituut voor rechtsvergelijking, het *Institut belge de droit comparé*, opgericht.

Het instituut startte dadelijk met een waardevolle revue, nl. het *Bulletin trimestriel* (later: *Revue trimestrielle*) de l'Institut belge de droit comparé, waaruit na de tweede wereldoorlog de *Revue de droit international et de droit comparé* ontstond. Grote figuren waren aan dit tijdschrift verbonden: *Jules Renkin*, *Jules Lejeune*, *Léon Hennebicq*, *René Marçq*, *René Piret*, om slechts de doden te eren.

Het instituut nam actief deel aan de ontwikkeling van de wetenschap der rechtsvergelijking en was op alle congressen, ingericht door de Académie internationale de droit comparé, vertegenwoordigd. De *Revue* publiceerde in speciale nummers de verzameling van de Belgische rapporten die op deze congressen werden voorgedragen. Bij de viering van zijn vijftigjarig bestaan, in 1958, mocht het instituut met fierheid terugblikken op het gepresteerde werk (15) en tevens met hoopvol vertrouwen de toekomst afwachten, gezien het werk waaraan het instituut zich had gewijd nieuwe, jonge initiatieven opriep.

Immers in maart 1957 werd door de leden van het onderwijzend personeel van de vier rechtsfaculteiten van het land een nationaal onderzoekingscentrum opgericht, het *Interuniversitair Centrum voor Rechtsvergelijking* (Centre interuniversitaire de droit comparé) (16). De plechtige inauguratie van dit Centrum had plaats op 16 mei 1960. Het Centrum had intussen een zeer actief aandeel genomen in de voorbereiding en uitwerking van het Ve Congrès international de droit comparé (Brussel 1958). Hoofdobject van de werken in uitvoering zijn de vraagstukken die verband houden met de repercussie van de Europese eenmaking op het nationale recht.

Met de publicatie van een serie werd gestart in 1960 (17). Het is een eer voor ons land dat ook in België de rechtsvergelijking niet ten achter blijft (18).

Robert LIEVENS,

Master of Laws in Comparative Law
(Michigan)

Navorser bij het Interuniversitair Centrum
voor Rechtsvergelijking.

(1) A. Esmein, La jurisprudence et la doctrine, Rev. trim. dr. civ., 1902, p. 17-18. Daartegenover staat het grootste woord van Rudolf von Ihering «Die vergleichende Jurisprudenz ist die Methode der Rechtswissenschaft der Zukunft.»

(2) Zoals gezegd is de literatuur hieromtrent overvloedig. Verwijzingen naar de werken geschreven tussen 1900 en 1950 (het oudste werk is dat van Edouard Lambert, La fonction du droit civil comparé, 1903) vindt men in de eerste drie hoofdstukken van H.C. Gutteridge, Comparative Law, 1949.

Voor recente literatuur kan men, in chronologische volgorde hoofdzakelijk wijzen op het volgende:

Roscoe Pound, Some Thoughts about Comparative Law, in Festschrift für Ernst Rabel, Band I, Tübingen 1954, p. 7-16;

Hessel E. Yntema, Looking out of the Cave: Some Remarks on Comparative Legal Research, in Conference on Aim and Methods of Legal Research, edited by Alfred F. Conard, Ann Arbor, University of Michigan Law School, 1955, p. 56-86. Deze bijdrage van Yntema werd nadien gepubliceerd in de Michigan Law Review (1956, p. 899-928) onder de titel «Comparative Legal Research: Some Remarks on Looking out of the Cave».

Marcel Storme, Het belang en het nut van de rechtsvergelijking, Politica 1958, p. 34-39; Alex Weill, L'influence du droit comparé sur le droit civil français contemporain, Annales de dr. et de sc. pol. 1958, p. 3-18; Etienne Cerezahe, La fonction du droit comparé, Annales de dr. et de sc. pol. 1958, p. 317-323; R.H. Graveson, L'influence du droit comparé sur le rapprochement des peuples, Rev. int. dr. comp. 1958, p. 501-509.

In het eerste boekdeel van de «Etudes de droit contemporain. Contributions Françaises aux IIIe et IVe Congrès internationaux de droit comparé» (Sirey, Paris, 1959) vindt men onder de afdeling «Etude et enseignement du droit comparé», p. 235-305, vijf artikelen, resp. geschreven door

René David (Comparaison des méthodes et des institutions en matière d'enseignement, leurs mérites et leurs défauts), André et Suzanne Tunc (Méthodes actuelles de l'enseignement du droit), Marc Ancel (La création d'un centre international de documentation juridique), Jacques Lambert (L'idée d'une science universelle du droit comparé: droit comparé et culture générale), Louis Boyer (L'enseignement du droit comparé en France).

Jean Limpens, L'étude du droit comparé envisagée comme moyen de rechercher les matières susceptibles d'unification sur le plan international, in Rapports Généraux au VIe Congrès international de droit comparé, Bruylant 1960, t. I, p. 193-227; René David, Les tendances actuelles dr droit comparé, J.T. 1960, p. 481/482.

(3) Verg. Sylvain Plasschaert, De «internationalisering» van de rechtscultuur, R.W. 1956-1957, kol. 2085 tot 2090.

(4) Het is bekend dat de comparatisten de rechtsvergelijkende methode tot hiertoe hoofdzakelijk hebben toegepast op het terrein van het privaatrecht, aangezien het gebied van publiekrecht meer spelruimte verleent aan overwegingen van zuiver politieke of economische aard. Toch kan ook voor het vergelijkend constitutioneel of administratief recht een indrukwekkende lijst van publicaties worden opgesteld, zie b.v. bij René Victor, Problèmes van vergelijkend administratief recht, R.W. 1958-1959, vooral kol. 718 tot 721. Toonaangevend in dit opzicht is de Bibliothèque de droit public (sous la direction de Marcel Waline; sinds 1956, reeds 33 delen); belangrijke publicaties verschenen eveneens in de waardevolle collectie Travaux et Recherches de l'Institut de droit comparé de l'Université de Paris (sinds 1937, reeds 18 delen). Merkwaaardig zijn eveneens de Travaux de l'Association Henri Capitant pour la culture juridique française (Paris, sinds 1946, reeds 10 delen).

In verband met het Europese recht zie de knappe synthetische studie van Louis Cartou, Le Marché Commun et le Droit Public, Sirey 1959. Een zeer degelijk gedocumenteerd en tegelijk zeer uitvoerig standaardwerk in verband met de Euromarkt is een zeer recent Amerikaans werk «American Enterprise in the European Common Market. A legal Profile.» (Eric Stein and Thomas L. Nicholson, Editors, University of Michigan Law School, 2 delen, 1960). Het is een zeer merkwaaardige poging om de traditionele paden van het vergelijkend burgerlijk recht te verlaten en zich te begeven op het terrein van het nog meer complexe en nog vlugger ontwikkeld commercieel, economisch, fiscaal en administratief vergelijkend recht. Hoewel het werk voorzien is van een gedetailleerde analytische inhoudstafel is het jammer dat een personen- en zaakregister ontbreekt. Toch blijft het een groot standaardwerk dat de rechtspraktizijns ten eerste zal interesseren.

In dit verband kan eveneens worden gewezen op de synoptische tabel van het fiscale stelsel die in de landen van de Europese Economische Gemeenschap van toepassing waren op 1 januari 1960, uitgegeven door Bruylant (Brussel, Sirey (Paris) en Giuffrè (Milaan) «Les Systèmes fiscaux des pays membres de la Communauté Economique Européenne. Tableau synoptique». Een zeer belangrijke en uiterst verzorgde uitgave vormen eveneens de delen van de «Recueils pratiques du droit des affaires dans les pays du Marché Commun» (Editions Jupiter, Paris, sinds 1958, reeds 6 delen).

(5) Voor een gedetailleerd en compleet overzicht tot 1950, zie blz. 395 tot 554 van David's Droit civil comparé, een werk dat men «de bijbel der comparatisten» is gaan noemen.

(6) Talrijk zijn degenen die hun aandacht speciaal vestigen op de studie van het Amerikaanse recht. Een basis-bibliografie daaromtrent vindt men in een artikel van mijn hand in R.W. 7 juni 1959, kol. 2003 tot 2006. Adde: The Rule of Law in the United States (International Commission of Jurists, 1958): dit boekje geeft een summier (108 p.) maar zeer duidelijk overzicht van de grote hoofdlijnen van de Amerikaanse rechtspraktijk.

Om wegwijst te worden in het massale Amerikaanse juridische documentatie-materiaal raadplege men een goede cursus in «legal bibliography» (een vak dat aan de grote Amerikaanse rechtsfaculteiten wordt gedoceerd, zoals er ook meestal een cursus bestaat in «legal writing»), b.v. Ervin H. Pollack, Fundamentals of Legal Research (Foundation Press 1956) of Miles O. Price and Harry Bitner, Effective Legal Research. A practical Manual of Law Books and their Use (Prentice-Hall, 3rd printing 1956).

Een meesterlijke uitgave waarop hier moet worden gewezen is de sinds 1942 door de New York University School of Law uitgegeven (Annual Survey of American Law. In een synthetisch overzicht (ongeveer 1000 blz. per boekdeel) vindt men hier de laatste stand van wetgeving en rechtspraak van alle staten van de Unie. Andere belangrijke uitgaven die de comparatist moet kennen zijn de Legal Periodical Digest (Commerce Clearing House, Chicago, sinds 1928) en de Law Review Digest (Boontont, sinds 1950). De eerste Digest geeft zeer uitvoerig (namelijk voor meer dan 120 tijdschriften), de tweede eerder naar het Reader's Digest type, een zorgvuldige selectie van de beste artikelen uit de Amerikaanse juridische tijdschriften (samenvatting, eventueel met commentaar, en steeds met een volledige index).

Wat het Russische recht betreft vindt men een omvangrijke bibliografie bij René David et John N. Hazard, Le droit soviétique, Paris, 1954, 2 vol. Uitstekend is eveneens het recente werk van Vladimir Gsovski en Kazimierz Grzybowski (Editors), Government, Law and Courts in the Soviet Union and Eastern Europe, London & New York 1959, 2 vols.

(7) Essentiële gegevens over alle (reeds 1222 in aantal!) internationale organisaties, zowel gouvernementele als niet-gouvernementele, vindt men in het Yearbook of International Organizations. Annuaire des Organisations Internationales

(7de uitgave 1958-1959, Egmontpaleis, Brussel; het betreft een uitgave van de Union of International Associations; een nieuwe editie is in voorbereiding).

Van het boek *Amos J. Peaslee*, International Governmental Organizations, is een tweede uitgave in voorbereiding.

(8) Namelijk: *Annuario di diritto comparato e di studi legislativi* (Italië, sinds 1927); *Revista del Instituto de Derecho Comparado* (Spanje, sinds 1953); *Boletín del Instituto de Derecho Comparado de México* (Mexico, sinds 1948).

Belangrijk zijn eveneens: *Revue internationale des sciences administratives* (Bruxelles, sinds 1928); *Comparative Studies in Society and History* (The Hague, Nederland, sinds 1958; wat het vergelijkend recht betreft is *Max Rheinstein* hoofd van het Editorial Committee); *Inter-American Law Review*. *Revista jurídica interamericana* (Tulane Faculty of Law, sinds 1959).

Als gespecialiseerde rechtsvergelijkende tijdschriften kunnen we bij wijze van voorbeeld vermelden: *Revue internationale de droit pénal* (Paris, sinds 1924); *Revue de science criminelle et de droit pénal comparé* (Paris, sinds 1936); *Revue internationale de criminologie et de police technique* (Genève, sinds 1947); *Revue internationale du droit d'auteur* (Paris, sinds 1935); *Revue internationale du travail* (Genève, sinds 1921); *Bulletin for International Fiscal Documentation* (Amsterdam, sinds 1946); *Revista Internacional del Notariado/Revue internationale du Notariat* (Spanje); *Revista di diritto internazionale e comparato del Lavoro* (Italië).

Vermelding verdient ook de *Revue de la Commission internationale de juristes* (Genève, sinds 1957; deze uitgave verschijnt eveneens in het Engels, Duits en Spaans).

Hoewel in beginsel gewijd aan internationaal recht bevatten de delen van de *Recueil des Cours de l'Académie de droit international de la Haye* (Van 1923 tot 1959 reeds 98 delen) soms zeer interessante bijdragen op het gebied van de rechtsvergelijking. Dezelfde opmerking geldt voor de delen van het *Annuaire Européen/European Yearbook* (reeds 6 delen, Martinus Nijhoff, Den Haag), waarin tekst, commentaar en bibliografie over alle Europese problemen kan worden gevonden.

(9) Zie hier de referates der aanvullingen: 5 Am. J. Comp. L. (1956, n° 2), p. 340-390; 6 Am. J. Comp. L. (1957, n° 4), p. 629-676; 7 Am. J. Comp. L. (1958, n° 3), p. 435-491; 8 Am. J. Comp. L. (1959, n° 4), p. 552-635.

(10) Nummer 5, verschenen in 1960, geeft alle inlichtingen betreffende het jaar 1959.

(11) De *Annuaire de législation étrangère* werd sinds 1872 uitgegeven te Parijs door de Société de législation comparée. De bedoeling was de vertaling te geven van de voornaamste wetteksten der belangrijkste vreemde rechtsstelsels. De publicatie werd onderbroken in 1940.

In de naoorlogse *Nouvelle Série* liet men de oorspronkelijke bedoeling los. De hoofdbedoeling werd thans het toelichten van de voornaamste wijzigingen in de vreemde wetgevingen, aan de hand van nota's (gerangschikt in rubrieken per rechtsbranche) opgesteld door vreemde specialisten. Het eerste deel van deze nieuwe serie, uitgegeven in 1954, bestrijkt de jaren 1938 tot 1949; deel 2 de jaren 1950 en 1951; deel 3 de jaren 1952 tot 1954; deel 4 het jaar 1955. Sindsdien is het ritme der publicatie regelmatig en wordt elk jaar in een volume het bilan gepubliceerd van het voorafgaand jaar.

Tot en met deel 4 heette de uitgave (zoals vroeger) «*Annuaire de législation étrangère*»; vanaf deel 5 (jaar 1956) werd de titel hervormd tot «*Annuaire de législation française et étrangère*» (invoering van een overzicht ook van het Franse recht, en achteraan een grondige algemene alfabetische index).

(12) Cfr. *C.J. Hamson*, *The Law: Its Study and Comparison* (Inaugural Lecture, Cambridge University Press 1955) en idem, *The Comparative Study of Law in: The English Trial and Comparative Law* (Hamson and Plucknett) Cambridge 1952, p. 3-12.

De toepassing van een dergelijke moderne opvatting vindt men terug in de publicaties van enkele bekende collecties,

b.v. *Collection Les Systèmes de droit contemporain* (Institut de droit comparé de l'Université de Paris, sinds 1948, reeds 13 boekdelen) of de jonge veelbelovende verzameling «*Comment ils sont gouvernés*», onder leiding van *Georges Burdeau* (sinds 1959, reeds 4 delen, 3 andere in druk). Merkwaardig in dit opzicht is ook de te Rome uitgegeven *Dizionario Universale della Finanza Pubblica* (a cura di Salvatore SICA, Roma 1956, 4 delen).

Een zeer goed voorbeeld van praktische verticale én horizontale rechtsvergelijking vindt men in een publicatie van het Internationaal Instituut voor Administratieve Wetenschappen, door verschillende auteurs uitgewerkt op initiatief van Prof. *Nils Herlitz* (Zweden). Het heet: *Cas concrets de contentieux administratif comparé* (Bruxelles 1958) en bevat een rechtsvergelijkend onderzoek van drie belangrijke administratiefrechtelijke vraagstukken. Op het gebied van het civiel recht vindt men een zeer degelijk recent voorbeeld in het nr 6 van de *Geschriften van de Prof. Telederschtiching, Echtscheiding — Divorce — Ehescheidung*, Martinus Nijhoff 1960.

(13) In de Verenigde Staten van Amerika is het de algemene strekking, althans in de grote rechtsfaculteiten, alle belangrijke cursussen te presenteren op een comparatieve basis. Voor de zakelijke motivering hiervan, zie: *The Law Schools Look Ahead* (1959 Conference on Legal Education), *The University of Michigan Law School*, Ann Arbor 1959, vooral p. 10, 82 en 110.

(14) De *Mémoires* van de *Académie internationale de droit comparé* worden gepubliceerd onder de benaming (*Acta Academiæ universalis jurisprudentiæ comparatiæ* (1er vol. Paris-London-Berlin 1928; 2° vol. Paris 1934, en 4 parties).

(15) Zie *J.G. Renauld*, *Cinquantenaire de l'Institut*, 1908-1958, Rev. dr. int. et dr. comp. 1958, n° 1, p. 7-10.

(16) Gevestigd Jan Jacobsplein 11, Brussel I. Voorzitter is Baron *L. Fredericq*, Directeur. Prof. *J. Limpens*.

(17) Tot hertoe verschenen: *Rapports généraux au Ve Congrès international de droit comparé* (2 vol., publiés sous la direction de *Jean Limpens*, Bruylant 1960); *Claude Renard*, *Le régime matrimonial de droit commun. Projets belges de réforme et droit comparé* (Bruylant 1960); *Walter Van Gerven*, *Het toegeven van premies in het Klein Europees handelsverkeer* (Bruylant 1960); een werk van *Van Omme-slaghe*, *L'administration des sociétés par actions en droit comparé*, is ter perse.

(18) Vermelding verdient ook het eveneens in 1957 opgerichte *Studiecentrum voor Buitenlands Recht en Rechtsvergelijking* (Blijde Inkomststraat 5, Leuven). Dit Centrum wordt paritair beheerd door professoren en studenten; de nadruk valt vooral op de studie van het economisch recht (kartelrecht, rechten der minoritaire aandeelhouders in de vennootschap, cessie en inpandgeving van schuldvorderingen enz.). Voor verdere informatie zie *Vlaams Rechtsgenootschap Leuven*, *Jaarboek IV* (1958) blz. 106-107, *Jaarboek V* (1959) blz. 112-116 en *Jaarboek VI* (1960) blz. 168 tot 175.

Er weze ook op gewezen dat de *Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland* reeds 6 jaarboeken heeft gepubliceerd, waarin zeer interessante thema's werden behandeld. De uitgave is tweetalig (Frans-Nederlands; bij De Sikkel, Antwerpen en Tjeenk Willink, Zwolle). Zijn verschenen: 1947, 1948, 1949-1950, 1951-1952, 1953-1954 (in 1959) en 1955-1956 (in 1960).

De activiteiten der centra en instituten voor rechtsvergelijking vindt men beschreven in het *Bulletin d'information C.I.D.C.* (zie hoger in de tekst nr 12). Onder die talrijke centra en instituten zijn er enkele die zich speciaal toeleggen op het internationale onderwijs van de rechtsvergelijking en van de vreemde rechtssystemen. Wat Europa betreft vermelden we in dit verband de Internationale Faculteit voor Rechtsvergelijking te Luxemburg en de onlangs (november 1960) te Parijs opgerichte *Association internationale pour l'Enseignement du Droit Comparé*.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 5 september 1960.

Voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever: M. De Waersegger.

Advokaat-generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Wegverkeer. — Begrip openbaar plein.

De uitgestrekte ruimte waar verschillende openbare wegen samenkomen omvat, om een erkend openbaar plein in de zin van art. 2-1 bis van het verkeersreglement te vormen, noodzakelijk het denkbeeldig verlengstuk van ieder der wegen die er samenkomen en er in elkaar overgaan om een openbare weg te vormen, die onderscheiden is van de openbare wegen, die er op uitlopen.

Lafage t./ D'Heygere.

Gelet op het bestreden vonnis, op 16 oktober 1959 in hoger beroep door de Correctionele Rechtbank te Kortrijk gewezen;

I. In zover de voorziening gericht is tegen de over de publieke vordering gewezen beslissing:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van artikel 2-1 bis van het koninklijk besluit van 8 april 1954, gewijzigd door het koninklijk besluit van 4 juni 1958,

doordat het vonnis, om te weigeren aan de grote markt te Moeskroen het karakter van openbaar plein toe te kennen, de plaatsruimte welke dit plein vormt vermindert met de banen van de daarop samenkomende en de denkbeeldig daardoor lopende wegen, zonder vast te stellen dat het verkeer er niet in alle rich-

tingen geschiedt en er niet in rondgaande richting is voorgeschreven, zoals de eerste rechter vaststelt,

dan wanneer artikel 2-1 bis geenszins vaststelt dat de plaats waar verscheidene wegen samenkomen om een plein te vormen, met de baan van die wegen dient verminderd te worden :

Overwegende dat het bestreden vonnis beslist dat de grote markt te Moeskroen geen uitgestrekte ruimte uitmaakt, als gezegd in artikel 2-1 bis van het verkeersreglement van 8 april 1954, gewijzigd door het koninklijk besluit van 4 juni 1958, en dienvolgens niet als een erkend openbaar plein valt te beschouwen;

Overwegende dat het vonnis deze beslissing steunt op de beschouwing « dat, zo men de tussen de kerk en de vluchtheuvel vrijblijvende plaatsruimte vermindert met de daar samenkomende wegen, er nog slechts een driehoekje met 15 meter basis en 20 meter hoogte overblijft » en dat de « grote markt » geheten plaats een kruispunt is;

Overwegende dat de uitgestrekte ruimte waar verscheidene openbare wegen samenkomen, om een erkend openbaar plein in de zin van artikel 2-1 bis van het verkeersreglement te vormen, noodzakelijk het denkbeeldige verlengstuk omvat van ieder der wegen die er samenkomen en er in elkaar overgaan om een openbare weg te vormen die onderscheiden is van de openbare wegen, die er op uitlopen;

Overwegende dat, waar het uit deze plaatsruimte de baan van de erop samenkomende en in elkaar overgaande wegen sluit en waar het slechts rekening houdt met het gedeelte van die plaatsruimte dat buiten het verlengstuk van bewuste openbare wegen gelegen is om te oordelen of zij een uitgestrekte ruimte als bedoeld in artikel 2-1 bis van het verkeersreglement uitmaakt, het bestreden vonnis deze wetsbepaling geschonden heeft;

dat het middel gegrond is;

II. In zover de voorziening gericht is tegen de over de burgerlijke vordering gewezen beslissing :

Overwegende dat de verbreking van de over de publieke vordering gewezen beslissing de vernietiging met zich brengt van de beslissing over de burgerlijke vordering welke het gevolg ervan is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Doornik, zitting houdend in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 23 september 1960.

Voorzitter : M. Vandermersch.

Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advokaat : Mr. Struye.

Kleine nalatenschappen. — Bij benoeming door de Rechtbank van eerste aanleg van deskundigen gelden ook de bepalingen van het vierde lid van art. 4 van de wet van 16 mei 1900.

De bepalingen van het 4e lid van art. 4 van de wet van 16 mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen betreffende de eedaflegging, de

wraking en de verplichtingen van de deskundigen, zijn ook toepasselijk, wanneer de Rechtbank van eerste aanleg, overeenkomstig het vijfde lid van voormeld artikel, na verwerping van de gevorderde licitatie, de deskundige benoemt.

Uit het verslag van de Koning, dat het K.B. nr 300 van 30 maart 1936 voorafgaat, blijkt, dat de door de bestreden beslissing ingeroepen nieuw art. 317 Rv. aan de bijzondere wetten geen afbreuk doet.

Totté Fr. t./ Totté E.

Gelet op het vonnis op 19 oktober 1956 gevelde door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, waarvan het bestreden dispositief in laatste aanleg is geweest, en het bestreden vonnis op 23 oktober 1959 in laatste aanleg geweest door dezelfde rechtbank;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 317 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, gewijzigd bij koninklijk besluit van 30 maart 1936 en bij de wet van 4 mei 1936, en 4, meer bepaald alinea's 4 en 5, van de wet van 16 mei 1900 over de erfregeling van de kleine nalatenschappen,

doordat het bestreden vonnis van 19 oktober 1956, na verklaard te hebben dat eisers gerechtigd waren het voordeel van de wet van 16 mei 1900 in te roepen om het burgershuis gelegen te Mortsel over te nemen, en met het oog op die overneming een deskundig onderzoek te hebben bevolen, onder meer aan de deskundigen de opdracht heeft gegeven ter Griffie van de Rechtbank een verslag naar te leggen waarvan de handtekening door de eed zou voorafgegaan worden zoals bij artikel 317 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering vermeld wordt, zonder hun de opdracht te geven de eed af te leggen zoals in artikel 4, alinea 4, van de wet van 16 mei 1900, bepaald wordt;

en doordat, het bestreden vonnis van 23 oktober 1959, zonder te ontkennen dat de deskundigen de bij artikel 4, alinea 4, van de wet van 16 mei 1900 bepaalde eed niet hadden afgelegd, de door eisers geopperde bezwaren omtrent de geldigheid van de deskundige schatting, afgeleid uit de afwezigheid van gezegde eis, van de hand heeft gewezen, om reden dat de voorschriften van voormeld artikel 4, alinea 4, alleen van toepassing zouden zijn wanneer de procedure van overneming vóór de vrederechter ingesteld wordt, en niet wanneer die procedure overeenkomstig artikel 4, alinea 5, vóór de rechtbank van eerste aanleg wordt gevoerd,

dan wanneer de bij artikel 4, alinea 4 bepaalde procedure van eedaflegging ook van toepassing is in de gevallen waarin de procedure van overneming overeenkomstig artikel 4, alinea 5 vóór de rechtbank gevoerd wordt :

Overwegende dat het uit de vaststellingen van het vonnis van 23 oktober 1959 blijkt dat aanleggers de wettigheid van de eed van de door het vonnis van 19 oktober 1956 aangestelde deskundige en de geldigheid van de schatting betwist hebben;

Overwegende dat naar luid van het vierde lid van het artikel 4 van de wet van 16 mei 1900 op de erfregeling van de kleine nalatenschappen, de door de vrederechter aangestelde deskundige vóór het aanvangen van zijn verrichtingen de eed vóór de rechter aflegt en onverwijld dag en uur voor die verrichtingen bepaalt, en dat elke eis tot wraking van de deskundige, op straffe van niet-ontvankelijkheid, uiterlijk bij de beëindiging moet worden ingediend;

Overwegende dat, zo het vijfde lid van hetzelfde artikel bepaalt dat de rechtbank van eerste aanleg, die een haar gedane aanvraag tot licitatie verwerpt,

«rechtstreeks de deskundige mag benoemen» het is te zeggen zelf tot die benoeming mag overgaan, het nochtans geenszins, wat de aldus aangestelde deskundige betreft, de bepalingen van het vierde lid betreffende de eedaflegging, de wraking en de verplichtingen van de deskundige wijzigt;

Overwegende, ten slotte, dat uit het verslag aan de Koning, dat aan het koninklijk besluit n° 300 van 30 maart 1936 voorafgaat, blijkt dat het door de rechter ingeroepen nieuw artikel 317 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, geen afbreuk aan de bijzondere wetten doet;

Dat het middel gegrond is;

Overwegende dat de verbreking van het vonnis van 19 oktober 1956 binnen de hieronder aangewezen perken, de verbreking met zich brengt van het vonnis van 23 oktober 1959, waarbij het deskundig onderzoek geldig verklaard wordt en hetwelk het gevolg van het eerste vonnis is; dat er dienvolgens geen reden bestaat om tot het onderzoek van het tweede middel over te gaan;

Om die redenen,

Verbreekt het vonnis van 19 oktober 1956 in zover het beveelt dat de handtekening van het door de deskundigen neder te leggen verslag zal voorafgegaan worden door de eed zoals in artikel 317 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering bepaald wordt;

Verbreekt eveneens het vonnis van 23 oktober 1959;

Beveelt dat melding van het onderhavig arrest op de kant van voormelde vonnissen zal gemaakt worden;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de alzo beperkte zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen.

NOOT: Het bij vorenstaand arrest vernietigd vonnis van de burgerlijke Rechtbank te Antwerpen dd. 23 oktober 1959 is eveneens in dit nummer opgenomen.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 23 september 1960.

Voorzitter: M. Devaux.

Raadsheren: M.M. Somerhausen en De Bock.

Substituut-auditeur-generaal: M. Ligot.

Advokaat: Mter. Tielemans.

Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden. — Aanwerving en ontslag van bestuurster in een home. — Bevoegdheid van burgerlijke rechtsmacht.

Daar uit de voorgebrachte stukken blijkt dat de bestuurster bij het tehuis van het Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden te Westende aangenomen werd bij arbeidsovereenkomst en niet door statuut-regeling, is de Raad van State onbevoegd kennis te nemen van het beroep tegen het aan de bestuurster gegeven ontslag.

Brabant t/ Nationaal Werk voor Oorlogsinvaliden.

Arrest nr. 8058.

Gehoord het andersluidend advies van dhr Substituut Ligot;

Overwegende dat de bestreden beslissing in de volgende bewoordingen ter kennis van verzoekster is gebracht: «... de Raad van Beheer van het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden heeft, in zijn vergadering van 31 mei 1958, besloten u zonder opzegging te ontslaan wegens ernstige tekortkomingen in de uitoefening van uw ambt van bestuurster van het tehuis van het N.W.O.I. te Westende. Deze beslissing gaat in op 12 juni 1958...»;

Overwegende dat de tegenpartij de bevoegdheid van de Raad van State afwijst en betoogt, dat verzoekster in haar dienst als bestuurster van het tehuis van het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden te Westende werd aangeworven bij arbeidsovereenkomst voor bedienden, en dat betwistingen in verband met haar ontslag tot de bevoegdheid van de rechtbanken van de rechterlijke macht behoren;

Overwegende dat verzoekster betoogt, dat het N.W.O.I. een administratieve overheid is, waarvan het personeel, toen zij werd aangeworven, aan een statuut was onderworpen, dat het tehuis te Westende tot het vermogen van genoemd Werk behoort, dat het beheer van deze instelling tot zijn wettelijke opdracht behoort, en dat de bestuurster die dit beheer waarneemt dus aan het statuut onderworpen is, ongeacht de zogenaamde onregelmatigheden die bij haar benoeming mochten zijn begaan; dat verzoekster eraan toevoegt, dat in de notulen van de raad van beheer sprake is van haar afzetting en niet van haar ontslag en, ten slotte, dat zij in de uitoefening van haar ambt een blaam heeft opgelopen, welke tuchtschuld in het statuut is bepaald;

Overwegende dat de wet van 11 oktober 1919 het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden gelast «hulp te verlenen aan de oorlogsinvaliden ten einde hun, in zover het mogelijk is, het terugwinnen van de geschiktheid tot werken, de vakkundige heropleiding, het aanleren van een stiel of van een beroep te vergemakkelijken, hun werk te verschaffen en, in het algemeen, hun toestand stoffelijk en zedelijk te verbeteren»; dat deze instelling, nadat zij door schenking een onroerend goed had verkregen, onder beding het te gebruiken «als tehuis voor kinderen van invaliden», zonder miskennis van enige wets- of verordeningbepaling dit legaat kon weigeren, en, indien zij het aanvaardde, voor het beheer ervan personeel kon aanwerven bij arbeidsovereenkomst; dat dit beheer niet inherent is aan de leiding van de instelling zelf, noch aan het vervullen van haar essentiële taak;

Overwegende dat de tegenpartij uittreksels uit notulen van de raad van beheer van 20 november 1956, 29 januari 1957 en 4 oktober 1958 heeft overgelegd, waaruit blijkt dat het Werk het personeel van het tehuis genaamd «Nationaal Instituut voor invaliden», met inbegrip van de bestuurder, aanwierf bij arbeidsovereenkomst voor bedienden; dat uit het dossier blijkt, dat de betrekking van «bestuurder van het tehuis te Westende» niet voorkwam in het personeelskader;

Overwegende dat verzoekster met het Nationaal Werk voor oorlogsinvaliden in contact is gekomen door te antwoorden op een aankondiging van een agentschap; dat zij met de secretaris-generaal van het Werk heeft gecorrespondeerd en dat deze haar bij brief van 22 november 1954 heeft verzocht, zich op zijn kantoor aan te melden; dat zij hem bij brief van 1 december 1954 heeft bedankt, «alsook de H.H. leden van de raad van beheer, voor het vertrouwen dat in haar werd gesteld door haar voor te stellen de leiding te nemen van het tehuis te Wes-

tende», en tevens heeft gevraagd «de mogelijkheid te onderzoeken om haar bezoldiging enkele maanden na haar indiensttreding te herzien», zich hierbij beroepend op de lasten van haar ambt en inzonderheid op representatiekosten; dat zij op 7 december 1954 door directeur D. Spies werd ontboden en dat haar bij brief van 17 december, ondertekend door de sekretaris-generaal, werd bericht dat zij met ingang van 1 december 1954, op de proef was aangeworven als bestuurster van het tehuis van het N.W.O.I. te Westende; dat haar wedde nadien werd verhoogd, zonder andere wijziging van haar hoedanigheid van bestuurster van het tehuis te Westende; dat verzoekster, in strijd met het personeelsstatuut, niet door de raad van beheer is aangeworven; dat zij niet heeft moeten bewijzen dat zij aan de door het statuut bepaalde voorwaarden voldeed en de voorgeschreven wervingsexamens niet heeft afgelegd, dat zij niet aan een stage werd onderworpen maar werd «aangeworven op de proef», dat haar wedde niet werd vastgesteld bij toepassing van een voorafbepaalde weddeschaal, maar door verwijzing naar en in vergelijking met bepaalde door de weddeschaal vastgestelde wedden;

Overwegende dat uit het feit dat de raad van beheer haar op 19 april 1958 een blaam heeft opgelegd, niet blijkt dat artikel 32 van het statuut op haar werd toegepast; dat zodanige maatregel evengoed kan worden getroffen tegen een bij overeenkomst aangeworven persoon, en dat uit de beraadslaging van de raad van beheer in dezen niet blijkt dat hij zich om de formaliteiten van het statuut heeft bekommerd; dat in de notulen van de vergadering van de raad van beheer van 31 mei 1958 weliswaar is vermeld dat de raad, na bespreking, op drie stemmen na, eenparig heeft besloten Nicole Brabant «af te zetten», maar dat tevoren was vermeld dat «de raad eenparig oordeelt dat zij moet worden verwijderd en dat voorlopig een nieuwe bestuurster en een nieuwe huismeester moeten worden aangeworven»; dat de woorden ontslag (licenciement) en afzetting (révocation) in de notulen zijn gebruikt zonder acht te slaan op hun technische betekenis; dat daarin sprake is van afzetting zonder opzegging, van ontslag met schadeloosstelling, omdat afzetting alleen wettig is in uiterst ernstige gevallen, dat bovendien tijdens de besprekingen niemand heeft gewezen op de toepassing van de statuutbepalingen;

Overwegende dat niet bewezen is dat verzoekster onder statuutregeling werd aangeworven, dat, luidens artikel 18, eerste lid, van de wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor bedienden, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955, de opzegging niet zonder voorafgaande kennisgeving mag geschieden, tenzij om zwaarwichtige redenen, waarover de rechter uitspraak doet; dat hieruit volgt, dat het beroep tot nietigverklaring van de bestreden beslissing niet tot de bevoegdheid van de Raad van State behoort,

Besluit :

Artikel 1 : Het beroep wordt verworpen.

Artikel 2 : De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van verzoekster.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

10e Kamer — 9 december 1960.

Voorzitter : M. Dellois.

Raadsheren : M.M. Rey en Huyghebaert.

Advokaat-generaal : M. Bondue.

Advokaat : Mr. Paul G. Seghers.

Epuratie. — Ontvankelijkheid van de aanvraag tot opheffing of beperking van de vervallenverklaring van rechten na vroegere afwijzing.

De aanvraag tot opheffing of beperking van de vervallenverklaring van rechten, overeenkomstig art. 9 van de wet van 24 juni 1948, gewijzigd bij art. 2 van de wet van 29 februari 1952 (na verloop van 10 of 5 jaar), mag na vroegere afwijzing hernieuwd worden.

V.A. t./ O.M.

Gezien de beslissing van de gemeenteraad van Moerbeke dd. 24 juli 1946 die belanghebbende uit zijn ambt van gemeenteonderwijzer heeft afgezet, beslissing die ambtshalve de levenslange ontzetting van de rechten vermeld in artikel 1 al. 1 van de besluitwet van 19 september 1945 lastens belanghebbende vaststelt;

Gezien het verzoekschrift door belanghebbende, bij aangetekende zending dd. 10 juni 1959, bij de heer Prokureur des Konings te Brussel ingediend, strekkende tot opheffing of beperking van gezegde ontzetting;

Gezien het vonnis op 19 mei 1960 door de Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel geveld, dat het verhaal niet ontvankelijk verklaart en verzoeker verwijst tot de kosten van het geding begroot op 74 frank;

Gezien de beroepen tegen dit vonnis op 27 mei 1960 door belanghebbende en op 28 mei 1960 door de heer Prokureur des Konings ingesteld;

Overwegende dat de beroepen regelmatig en tijdig ingesteld werden;

Overwegende dat requestant definitief ontzet werd op 19 september 1947 uit zijn ambt van gemeenteonderwijzer tengevolge waarvan hij van de rechten is vervallen bepaald bij artikel 1 der Besluit-Wet van 19 september 1945;

Overwegende dat zijn op 10 juni 1959 ingediend request op de toepassing is gericht van de bepalingen van artikel 9 der wet van 14 juni 1948 gewijzigd door artikel 2 der wet van 29 februari 1952;

Overwegende dat uit aanmerking van de elementen van het dossier en van het onderzoek voor het Hof gedaan, de gevraagde opheffing rechtmatig en billijk voorkomt;

Om deze redenen,

Het Hof, beslissende op tegenspraak,

.....

Ontvangt de beroepen, verklaart ze gegrond; doet het bestreden vonnis te niet; wijzigende, zegt dat het door Van Assche ingesteld verhaal ontvankelijk en gegrond is; dienvolgens verleent hem de volledig opheffing van het door hem ondergaan verval en wel te rekenen van 11 juni 1959...

NOOT : Het vorenstaand arrest is zeer bondig gemotiveerd en moet gelezen worden in het licht van het eveneens in dit nummer opgenomen vonnis van de Rechtbank te Brussel dd. 19 mei 1960.

H. Buckinx, directeur-generaal bij het Ministerie van Justitie, heeft het gestelde vraagstuk in zijn werk: *Epuratie, Administratief Lexicon*, n°128-134 behandeld, en de mening verdedigd, dat de bij art. 9 der wet van 14 juni 1948, gewijzigd bij art. 2 der wet van 29 februari 1952, bedoelde aanvraag mag vernieuwd worden, dit in afwijking van verschillende rechterlijke beslissingen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 22 december 1960.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advokaat-generaal : M. De Hoon.

Advokaten : Mrs. Martens en Moors.

1. Hoger beroep. — **Betwisting in hoger beroep van de ontvankelijkheid van een vordering tot ontbinding en vereffening van een P.V.B.A., die alleen tegen de vennoot en niet tegen de vennootschap als rechtspersoon is ingesteld.**

2. P.V.B.A. — **Ernstige ziekte-toestand van een vennoot. — Toepasselijkheid van artikel 1871 B.W.**

1. *Het middel van niet ontvankelijkheid, hierop gesteund, dat de oorspronkelijke vordering tot ontbinding en vereffening van een P.V.B.A. alleen tegen de mede-vennoot en niet tevens tegen de vennootschap als rechtspersoon werd ingesteld, is geen nieuwe eis in hoger beroep doch slechts een nieuw middel tot aanvulling van het verweer (artikel 464 B.W.) Nu niet blijkt, dat van dit middel in eerste instantie niet werd afgezien, mag de ontvankelijkheid van de vordering voor de eerste maal in hoger beroep worden betwist.*

De tegen de vennoot alleen ingestelde vordering tot ontbinding van een P.V.B.A. is echter ontvankelijk.

2. *De bepalingen van artikel 1871 B.W. gelden ook voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. De ernstige ziekte-toestand van een vennoot kan derhalve een wettige reden tot ontbinding van een P.V.B.A. opleveren.*

Brantegem t/ Billiet.

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het aangevochten vonnis verleend door de Rechtbank van Koophandel te Gent op 3 maart 1959;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

1. Overwegende dat appellant de ontvankelijkheid betwist van de vordering, voorhoudend dat de oorspronkelijke aanlegger, thans geïntimeerde, die een eis instelde tot ontbinding en vereffening van de P.V.B.A. «Firma Andreas Billiet-Brantegem Valerius», niet enkel zijn enige medevennoot, appellant, moest dagvaarden doch eveneens de vennootschap-rechtspersoon;

Overwegende dat deze betwisting geen nieuwe eis is in hoofde van appellant, doch enkel een nieuw middel tot aanvulling van zijn verweer; dat geïntimeerde niet aanvoert dat appellant door het voordragen van zijn verdediging ten gronde dit middel heeft verzaakt; dat appellant derhalve gerechtigd is de ontvankelijkheid van de eis voor het eerst in hoger beroep te betwisten (vgl. A.P.R. tw. Beroep in Burgerlijke Zaken en in Zaken van Koophandel, nr. 694);

Overwegende dat in het onderwerpelijk geschil de aanlegger enkel eisen stelt tegen zijn enige medevennoot, zonder iets te vorderen tegen de P.V.B.A.;

dat immers de aanlegger, aanvoerend dat die vennoot wegens erge ziekte-toestand en gebrek aan animus societatis zijn maatschappelijke verplichtingen niet meer naleeft, de verbreking eist van de vennootschapsovereenkomst en gevolglijk de ontbinding en vereffening van de P.V.B.A.; dat ter zake het louter bestaan van de verbreking van de overeenkomst de ontbinding van de vennootschap meebrengt; dat de P.V.B.A. niet kan tussenkomen in voormelde betwisting tussen de vennoten en dat zij geen veroordeling oploopt; dat de ontbinding niet het gevolg zijn zal van het gezag van gewijsde tegenover de vennootschap van het vonnis waarbij de vennootschapsovereenkomst verbroken wordt, maar enkel van het tenietgaan door die verbreking van de onderbouw waaruit de P.V.B.A. ontstaan is;

Overwegende dat overigens na de ontbinding de rechtspersoon (P.V.B.A.) blijft voortbestaan voor haar vereffening (artikel 178 Vennootschappenwet); dat zij, na het sluiten van de vereffening, vanzelf zal ophouden te bestaan;

dat er geen onzekerheid zal zijn over het al dan niet bestaan van de vennootschap, vermits de derden door een stelsel van wettelijk opgelegde bekendmakingen genoegzaam ingelicht worden;

Overwegende dat het derhalve niet vereist was de P.V.B.A. in onderhavig geding te betrekken;

2. Overwegende dat, alhoewel de stichtingsakte van de P.V.B.A. geen gewag maakt van een inbreng in nijverheid door de vennoten, nochtans vaststaat dat het geregeld persoonlijk presteren van beide vennoten als vrachtvoerders voor de P.V.B.A. zonder andere vergoeding of voordeel dan voor elk van hen de helft van de door de vennootschap als vervoeronderneming verwezenlijkte winst, de kern zelf uitmaakte van de samenwerking tussen partijen;

dat immers de P.V.B.A. de voortzetting was van een reeds voordien door partijen gemeenschappelijk ondernomen vervoerbedrijf (vgl. besluiten van appellant dd. 19 januari 1959 en oprichtingsakte van een Vennootschap in Gezamenlijke Naam tussen partijen op 1 mei 1945); dat bij de oprichting van de V.G.N. bedongen was dat de vennoten al hun tijd, ijver, werk en kennis moesten besteden aan de «zaken der vennootschap»; dat beide vennoten sedert de stichting van de P.V.B.A. op 1 juli 1947 en tot aan de ziekte van appellant in januari 1958 dag aan dag als enige vrachtvoerders de wagens van de P.V.B.A. bestuurden en op die wijze in gemeenschap vervoer van zaken, exploiteerden; dat de P.V.B.A. enkel over twee vrachtwagens beschikte, welke oorspronkelijk aan elk van de vennoten afzonderlijk toebehoorden; dat vóór de ziekte van appellant de vennootschap geen bezoldigde vrachtvoerder in dienst had; dat de verzekeringspolis met de N.V. Les Patrons Réunis dd. 26 december 1946, die van kracht was bij de oprichting van de P.V.B.A. en toepasselijk was op het door partijen ondernomen vervoerbedrijf en die aangegaan was voor een termijn van tien jaar met jaarlijkse onzegbaarheid, voorziet dat uitsluitend de deelgenoten als vrachtvoerder optreden; dat in de P.V.B.A. de winsten naar helften verdeeld werden tussen de twee vennoten;

Overwegende dat, nu appellant in januari 1958 door een zeer ernstige ziekte werd aangetast (zwaar hartinfarct) welke hem althans voor een zeer lange tijd in de onmogelijkheid stelde zijn prestatie als vrachtvoerder te leveren, de samenwerking tussen de ven-

ten zoals zij bij de oprichting van de P.V.B.A. was bedoeld jarenlang toegepast onmogelijk werd; dat dientengevolge de verbreking van de vennootschapsovereenkomst en gevolglijk de ontbinding van de P.V.B.A. zich in onderhavig geval opdringen;

Overwegende dat appellant vruchteloos betwist dat artikel 1871 BW op een P.V.B.A. kan toegepast worden;

dat immers de toepassing van die wetsbepaling geenszins strijdig is met de wetten en gebruiken op het stuk van dergelijke vennootschappen (art. 1873 BW); dat de P.V.B.A. geen zuivere kapitaalsvennootschap is en dat de intuitus personae er zelfs een belangrijke rol in vervult; dat de oorspronkelijke redenen tot ontbinding van een P.V.B.A. in de wet niet gehandhaafd werden; dat dan ook dient aanvaard te worden dat de ernstige ziekte-toestand van een vennoot een wettige reden zijn kan tot ontbinding van een P.V.B.A., (vgl. A.P.R. tw. Vennootschappen, P.V.B.A. nummers 276, 278; Van Ryn, Droit Commercial, I, nummer 346; Fredericq, Droit Commercial, V, nummer 661);

dat daarenboven in onderhavig geval, waar ingevolge de bewezen zware ziekte-toestand van de enige medevenoot het wezenlijk bestanddeel van de samenwerking verviel, het voortbestaan van de gemeenschap uitgesloten was;

Overwegende dat appellant, wanneer hij door ziekte belet werd zijn prestatie te leveren, zelf een chauffeur die in zijn persoonlijke dienst was met zijn taak als vrachtvoerder van de P.V.B.A. belastte en de voor deze vennootschap zeer zware uitgave waartoe zulks aanleiding gaf uitsluitend ten laste van de P.V.B.A. trachtte te leggen terwijl geïntimeerde zonder andere vergoeding dan zijn aandeel in de winst van de vennootschap verder zijn prestatie van vrachtvoerder persoonlijk bleef leveren; dat appellant, ten aanzien van deze nieuwe en voor geïntimeerde nadelige toestand, geen voorstel deed om een vergelijk te treffen omtrent de winstverdeling, doch integendeel herhaaldelijk en tot het einde toe aandrang om de kosten van de aangestelde chauffeur integraal ten laste te doen nemen door de P.V.B.A. en soms zelfs aan cliënten van de vennootschap deze bijkomende kosten aanrekende;

dat deze houding van appellant een schending uitmaakt van de gelijkheid welke tussen de vennoten bedoeld was en jarenlang had geheerst; dat zij bewijst dat elke wil tot samenwerking en de animus societatis bij appellant waren teloorgegaan;

Overwegende dat nu, om de hierboven uiteengezette redenen de verbreking van de vennootschapsovereenkomst en gevolglijk de ontbinding en vereffening van de P.V.B.A. zich opdringen, niet verder dient ingegaan te worden op de overige door de oorspronkelijke aanlegger tegen appellant ingeroepen grieven;

Om die redenen :

Het Hof,

Wijzend op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting advocaat-generaal De Hoon in zijn eensluidend advies over de ontvankelijkheid van de vordering, alle andere of meeromvattende besluiten als niet gegrond verwerpend,

verklaart appellant ontvankelijk, doch niet gegrond in zijn hoger beroep;

verwerpt het door appellant ingeroepen nieuw middel van niet ontvankelijkheid van de vordering als ongegrond;

Bevestigt het aangevochten vonnis in al zijn beschikkingen,

wijst de zaak terug naar de eerste rechter tot gebeurlijke verdere behandeling van de vereffening van de P.V.B.A.;

Veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg. Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. De Ryck, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 23 oktober 1959.

Voorzitter : M. Wildiers.

Rechters : M.M. Massa en Dillen.

Advokaten : Mrs. De Brabanter en Van Nieuwerburgh.

Kleine nalatenschappen. — Op welke wijze moet de door de Rechtbank van eerste aanleg benoemde deskundige de eed afleggen ?

De bij het vierde lid van artikel 4 van de wet op de erfregeling van de kleine nalatenschappen voorziene eedaflegging van de door de vrederechter benoemde deskundige, moet niet plaatsvinden wanneer de deskundige rechtstreeks bij toepassing van het vijfde lid van voormeld artikel 4 door de rechtbank van eerste aanleg wordt aangesteld. In dit laatste geval volstaat het, dat de deskundige zijn handtekening onderaan zijn verslag door de bij art. 371 Rv. voorgeschreven eedformule laat voorafgaan.

Totté E. t./ Totté Fr.

Gezien de stukken van het geding o.a. het vonnis dezer Rechtbank en Kamer dd. 19 oktober 1956, alsook het deskundig verslag nedergelegd tussen de minuten der griffie dezer Rechtbank dd. 6 maart 1957, regelmatig voorgebracht;

Gelet op de wet van 15 juni 1935, art. 2, 34, 35, 37 en 41;

Aangezien, in uitvoering van het vonnis dd. 19 oktober 1956 dezer Kamer, de heren F. Istas, J. Deripainse en J. Smits op 6 maart 1957 ter griffie dezer Rechtbank het door hen opgesteld deskundig verslag neerlegden betreffende de schatting van het eigendom gelegen te Mortsels, Ridder Van Ranstlei n° 81, onroerend goed afhangend van de gemeenschap bestaan hebbende tussen aanlegger en zijn overleden echtgenote Van den Broeck Maria Josephina Paulina, en van de nalatenschap van deze laatste, waarop verweerster sub 1° haar recht tot overneming wenst uit te oefenen;

Aangezien verweerders de Rechtbank verzoeken de uitgevoerde expertise nietig te verklaren wegens niet naleving der substantiële vormvereisten, voorgeschreven door de wet van 16 mei 1900, vermits de aangestelde deskundigen er zich toe beperkt hebben in hun verslag hun handtekening te laten voorafgaan door de eedformule;

Aangezien verweerders beweren dat de door het vonnis van 19 oktober 1956 aangeduide deskundigen er toe verplicht waren alvorens hun onderzoek aan te vatten de eed af te leggen op de wijze zoals bepaald bij artikel 4 al. 4 der wet van 16 mei 1900;

Aangezien evenwel artikel 4 al. 4 der wet van 16 mei 1900 enkel de proceduur van eedaflegging regelt wanneer een of meerdere deskundigen werden aangesteld bij beslissing van de Vrederechter;

Aangezien deze bijzondere eedafleggingsproceduure niet dient gevolgd te worden wanneer de rechtbank rechtstreeks de deskundige schatters benoemt bij toepassing van artikel 4 al. 5 der wet van 16 mei 1900;

Aangezien het alsdan volstaat dat de deskundigen de handtekeningen, waarmede zij hun verslag onderschrijven, laten voorafgaan door de eedformule overeenkomstig artikel 317 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging (zie Algemene Rechtsverzameling: V° Kleine Nalatenschappen, n° 256; R. Van Lennep, Belgische Burgerlijk Procesrecht, d. III, blz. 410, n° 604 en volg.);

Aangezien de door verweerders in hun besluiten aangehaalde rechtspraak van het Hof van Verbreking enkel betrekking heeft op de overnemingsproceduure welke voor een Vrederechter werden vervolgd;

Aangezien er dienvolgens geen reden bestaat om de uitgevoerde expertise nietig te verklaren noch om een nieuwe deskundige schatting te bevelen;

Aangezien verweerders evenwel ook voorhouden dat de door de deskundigen gedane schatting niet akkoord te kunnen gaan, daar zij overdreven zou zijn;

Aangezien zij desbetreffend nog ten gronde wensen te besluiten;

Aangezien zulke betwisting overeenkomstig artikel 4 laatste lid der wet van 16 mei 1900 dient beslecht door de heer Voorzitter dezer Rechtbank;

Aangezien rekening houdende met het feit dat verweerders in hun vraag tot overneming van het onroerend goed waarvan sprake, volharden, er thans nog geen aanleiding bestaat om in te gaan op het verzoek van aanlegger tot openbare verkoping van gemeld eigendom, voorafgaandelijk de verdeling en de vereffening van de gemeenschap van aanlegger met zijn overleden echtgenote en van de nalatenschap van deze laatste;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere en strijdige besluiten verwerpende,

Tegensprekelijk beslissende en na beraad,

In voortzetting der zaak,

Verklaart de eis van aanlegger ontvankelijk, doch alvorens er ten gronde op recht te doen,

Wijst de bezwaren door verweerders gemaakt omtrent de geldigheid van de deskundige schatting, van de hand;

Verleent akte aan verweerders dat zij volharden in hun vraag tot overneming van het eigendom gelegen te Morsel, Ridder Van Ranstlei, n° 81;

Verzendt de partijen naar de heer Voorzitter dezer Rechtbank ten einde deze in de gelegenheid te stellen handelend overeenkomstig art. 4 laatste lid der wet van 16 mei 1900, de partijen op te roepen en te beslissen over de ontstane betwisting aangaande de overneming;

Stelt de kosten ten laste van de massa.

NOOT: Vorenstaand vonnis werd bij Cassatie-arrest van 23 september 1960 vernietigd. De tekst van het arrest is in dit nummer eveneens opgenomen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

2e Kamer bis — 19 mei 1960.

Voorzitter: M. Verkaeren.

Advokaat: Mr. P.G. Seghers.

Epuratie. — Niet ontvankelijkheid van de aanvraag tot opheffing en beperking van de vervallenverklaring van rechten na vroegere afwijzing.

De aanvraag tot opheffing of beperking van de vervallenverklaring van rechten overeenkomstig art. 9 van de wet van 14 juni 1948, gewijzigd bij art. 2 van de wet van 29 februari 1952 (na verloop van tien of vijf jaar) is niet ontvankelijk, wanneer een zelfde aanvraag reeds vroeger werd ingediend.

V.A. t./ O.M.

Overwegende dat het verhaal ingediend werd in de vormen en binnen de termijnen voorgeschreven door de wet van 29 februari 1952;

Overwegende dat het verhaal gericht werd tegen de beslissing van de gemeenteraad van Moerzeke dd. 24 juli 1946 die hem uit zijn ambt van gemeenteadvocaat heeft ontzet, bij zoverre hij door deze beslissing ambtshalve levenslang vervallen werd van de rechten opgesomd bij artikel 1 al. 1 van B.W. 19-9-45;

Overwegende dat voornoemde beslissing eerst door de bestendige deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen, dd. 20 augustus 1946 en daarna door Besluit van de Prins-Regent dd. 19 september 1947 goedgekeurd wordt;

Overwegende dat verzoeker, dd. 5 september 1948 een rekwist had ingediend strekkende tot de opheffing of de beperking van de ontzetting en de vervallenverklaring door hem opgelopen ten gevolge van voornoemde beslissing van de gemeenteraad van Moerzeke, alsook van het arrest dd. 4 juni 1947 van het Krijgs-hof van Gent, dat hem veroordeelde tot 5 jaar gewone hechtenis krachtens inbreuken op art. 118 bis van het strafwetboek;

Overwegende dat de Rechtbank van eerste aanleg van Dendermonde in haar vonnis dd. 9 juli 1951, en bij toepassing van artikel 15 van de wet van 14 juni 1948 dit verhaal niet ontvankelijk verklaarde waar dat gericht was tegen de ontzetting spruitende uit het arrest van het Hof, en ongegrond waar het gericht was tegen het verval spruitende uit de opgelopen administratieve sanctie;

Overwegende dat verzoeker dd. 13 december 1955 bij arrest van het Hof van Beroep van Gent eerdere herstel bekam;

Overwegende dat de voornoemde Rechtbank van Dendermonde bij haar vonnis dd. 13 december 1952, een nieuw verzoekschrift van verzoeker gesteund op artikel 6 van de wet van 29 februari 1952, niet ontvankelijk verklaarde;

Overwegende dat de zelfde Rechtbank bij vonnis dd. 5 maart 1957 een derde verzoekschrift dd. 8 maart 1956, ditmaal krachtens artikel 2 van de wet van 29 februari 1952 ingediend, niet ontvankelijk heeft verklaard, om reden dat de Rechtbank van Dendermonde bij vonnis van 13 december 1952 reeds toepassing had gemaakt van de wet van 29 februari 1952;

Overwegende dat verzoeker beweert dat zijn huidige verhaal toch ontvankelijk zou zijn daar de Rechtbank van Dendermonde, zich in haar vonnis dd. 5 maart 1957 vergiste wanneer zij de vordering niet ont-

kelijk verklaarde om reden dat over dergelijke dering reeds uitgesproken was; dat, steeds lui-ns verzoeker, het vonnis van de Rechtbank van ondermonde dd. 9 juli 1951, inderdaad gesteund was op artikel 6 van de wet van 29 februari 1952, (moet zijn art. 15 wat 14.6.48 dat later gewijzigd werd door art. 6 wet 29 februari 1952), dan wanneer het vonnis dd. 5 maart 1957, uit te spreken had over een vordering gesteund op artikel 2 van die zelfde wet (29.2.52);

Overwegende dat uit niets blijkt dat tegen voornoemd vonnis van 5 maart 1957 beroep zou zijn aangegetekend geweest; dat het in kracht van gewijsde is getreden; dat de rechtbank niet vermog een vonnis uitgaande van een andere rechtbank van le aanleg te hervormen;

Overwegende dat verzoeker vervolgens nog staande houdt dat de vorderingen gesteund op art. 9 van de wet van 14 juni 1948, gewijzigd door de wet van 29 februari 1952 (art. 2) kunnen herhaald worden; dat hij dienaangaande een argument meent te vinden in art. 5 van de wet van 25 april 1896;

Overwegende dat de strafwetten niet analogisch mogen toegepast worden; dat art. 5 van de wet van 5 april 1896 weliswaar de mogelijkheid biedt een vraag tot eerherstel opnieuw in te dienen twee jaar na het verwerpen van een eerste vraag; doch dat soortgelijke mogelijkheid geenszins voorkomt noch in de wet van 14 juni 1948 noch in die van 29 februari 1952;

dat het huidig verzoekschrift derhalve niet ontvankelijk dient verklaard te worden;

Om deze redenen,

De Rechtbank.

Verklaart het verhaal niet ontvankelijk.

NOOT: Bovenstaand vonnis werd bij een in dit nummer eveneens opgenomen arrest van het Hof van Brussel, dd. 9 december 1960 vernietigd.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis — 17 januari 1961.

Voorzitter: M. De Bie.

Rechters: Mev. Deloof en M. Meulepas pl. rechter.

Advocaat: Mr. Paul Pollet.

Gezinsvergoedingen. — Regiem van de niet loontrekken. — Ar. 38 van het K.B. van 22 december 1938 gewijzigd door art. 5 van het K.B. van 24 juli 1956. — Geen terugwerkende kracht.

Het artikel 5 van het K.B. van 24 juli 1956 mag niet met terugwerkende kracht worden toegepast.

Onderlinge Kas van Brabant t./ Leon Vindevogel.

Overwegende dat de eis strekt tot betaling van de bijdragen verschuldigd voor het eerste semester 1955 en het eerste semester 1956 hetzij met de bijdragen voor pensioen 3.013 F.

Overwegende dat het vonnis a quo de eis afwees omdat bleek uit een verklaring van de Heer burgemeester van Ruisbroek waar beroepene zijn bedrijf gevestigd had, dat hij zijn handel sedert december 1952 had stopgezet en trouwens sedert 1952 de gemeente Essen zou bewonen.

Overwegende dat beroepster als grief tegen dit vonnis aanvoert: 1) dat beroepende niet regelmatig bewijst definitief zijn bedrijvigheid stopgezet te hebben voor 1956; 2) dat beroepene in ieder geval de bijdragen verschuldigd blijft op grond van art. 38 van het K.B. van 22 december 1938 als gewezen zelfstandige arbeider, die minstens 10 jaar bedrijf heeft uitgevoerd.

1. Wat betreft het bewijs van afschaffing van de handel (zonder belang);

2. Wat betreft de toepassing van art. 38 K.B. van 22 december 1938.

Overwegende dat integendeel het blijkt uit de door beroepene zelf ondertekende verklaring dat hij zijn beroep uitoefende van 1921 tot einde 1952, hetzij gedurende meer dan 10 jaren, zodat hij als gewezen zelfstandige tot bijdragen gehouden blijft;

Overwegende dat art. 5 van het K.B. van 24 juli 1956 weliswaar art. 38 van het K.B. van 22 december 1938 gewijzigd heeft, zodat voortaan slechts de gewezen arbeiders die gedurende 40 jaar hun bedrijf uitoefenden nog gehouden zijn;

Overwegende dat de nieuwe wet echter geen terugwerkende kracht heeft, zodat zij niet toepasselijk is op de bijdragen die definitief eisbaar waren onder het gebied van de oude wet. (De Page Compl. I B° 231 bis).

Overwegende dat de eis dus gegrond voorkomt.

Om deze redenen,

De Rechtbank.

Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak.

Na erover beraadslaagd te hebben.

Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, dienvolgens doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw rechtdoende: veroordeelt de beroepene om aan beroepster te betalen de som van 3.013 F met de intresten en de kosten van beide aanleggen.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

17 juni 1960.

Voorzitter: M. Kerkhove.

Rechters: M.M. Carsau en Delobel.

Advocaten: Mrs. Mathys en Grillet.

1. **Strafzaken — Rechtspleging. — Beroep. — Art. 203 W.S.V. — Reglementaire sluiting van de griffie. — Onmogelijkheid om beroep aan te tekenen. — Geen vestiging van overmacht.**
2. **Strafzaken. — Rechtspleging. — Beroep. — Art. 203 W.S.V. — Verklaring van beroep in de woonplaats van de griffier niet gelijk te stellen met verklaring van beroep ter griffie zelf.**

1. *Art. 203 van het Wetboek van Strafvordering voorziet dat er verval van hoger beroep zal zijn indien de verklaring van hoger beroep niet gedaan werd ter griffie van de Rechtbank, die vonnis verleende, ten laatste tien dagen na de dag van de uitspraak; deze regel kan geen andere uitzondering hebben dan die welke alle regelen lijden, namelijk de overmacht.*

Vormt geen geval van overmacht het feit dat op de laatste nuttige dag van de termijn van beroep, een deurwaarder zich op de griffie van de rechtbank, open van 9 tot 12 uur, heeft aangeboden na het uur van sluiting, en de akte van beroep op die plaats niet heeft kunnen betekenen (samengevatte beslissing).

2. De woonplaats van de griffier mag niet gelijkgesteld met de griffie van de rechtbank waartoe de griffier behoort en de akten die buiten de griffie, in de woonplaats van de griffier werden ontvangen, zijn niet geldig.

O.M. en N.M.B.S. t./ Desmedt.

Gezien de artikelen 2, 12, 14 Wet 15 juni 1935; 172, 174, 203 van het wetboek van strafvordering aangeduid ter zitting door de heer Voorzitter;

Overwegende dat het hoger beroep ingesteld werd ten verzoeken van Meester Jozefa Verduyn, advocaat te Brugge, Ballestraat, 7, optredende als volmachtdraagster van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, volgens akte volmacht van 15 april 1960, geregistreerd te Brugge, op 22 april 1960 bij deurwaardersexploot van het ambt van Meester Frans Du Jardin, deurwaarder te Roeselare, welke vaststellende dat op 25 april 1960 om 15 uur, de griffie der Politie-rechtbank te Roeselare gesloten was, het exploit betekende ten huize van de griffier van bovenvermelde Politie-rechtbank;

Overwegende dat dit hoger beroep, gericht tegen alle beschikkingen van bovenvermeld vonnis der Politie-rechtbank, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat artikel 203 van het Wetboek van Strafvordering voorziet dat er verval van hoger beroep zal zijn indien de verklaring van hoger beroep niet gedaan werd ter griffie van de Rechtbank, die vonnis verleende, ten laatste tien dagen na de dag van de uitspraak;

Overwegende dat deze regel geen andere uitzondering kan hebben dan die welke alle regelen lijden, namelijk de overmacht (Verbreking 23 juli 1850, Pas. 1850, 5; Braas, Handboek van Belg. Strafrecht 401, 505);

Overwegende dat ter zake geen sprake kan zijn van overmacht;

Overwegende dat de griffie der Politie-rechtbank te Roeselare gesloten was op 25 april 1960 om 15 uur;

Overwegende dat de organisatie dezer griffie voorziet dat de griffie open is, alle werkdagen van 9 tot 12 uur (K.B. 30 maart 1955);

Overwegende dat de akten, onder andere de beroepsakten, ontvangen worden gedurende de openingsuren der griffie en in het lokaal zelf (R.P.D.B. v° Greffe, n° 129);

Overwegende dat de woonplaats van de griffier met de griffie van de Rechtbank waaraan de griffier verbonden is, niet kan gelijkgesteld worden; dat derhalve de akten ontvangen buiten de griffie, in de woonplaats van de griffier, niet geldig zijn (Verbr. 19 februari 1923, Pas. I, 198 en nota);

Om deze redenen,

Wijzende op tegenspraak,

Verklaart het hoger beroep ingesteld door de burgerlijke partij, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen niet ontvankelijk;

Verwijst beroepster in de kosten van hoger beroep.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer — 6 december 1960.

Voorzitter : M. Pexsters.

Rechters : HH. Strauven en Jans, plvgt. r.

Openbaar Ministerie : M. Gielen.

Advocaat : Mr. Gruyters.

Tegenstrijdigheid tussen de beweegredenen en het beschikkend gedeelte van een vonnis. — Afwezigheid van motivering. — Nietigheid van het vonnis. — Veroordeling wegens dronkenschap aan het stuur. — Hervalling binnen de drie jaren van deze veroordeling. — Verzwaring van straf luidens art. 2-5, 2° van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door art. 3 van de wet van 15 april 1958.

De tegenstrijdigheid tussen de beweegredenen en het beschikkend gedeelte van een vonnis dient gelijkgesteld te worden met een afwezigheid van motivering en dergelijk vonnis dient te worden nietig verklaard. In geval van hervalling binnen de drie jaren na een veroordeling wegens dronkenschap aan het stuur dienen de straffen te worden verzwwaard zoals voorzien bij art. 2-5, 2° van de wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door artikel 3 van de wet van 15 april 1958.

O.M. t./ Vandebeek.

Gezien het bestreden vonnis gewezen door de Politie-rechtbank te Peer de 18 oktober 1960;

Overwegende dat de beroepen regelmatig naar de vorm, tijdig en derhalve ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de beweegredenen van het vonnis a quo tegenstrijdig zijn met het beschikkend gedeelte van dit vonnis;

dat inderdaad in deze beweegredenen wordt voorgehouden dat de « betichtingen ten laste gelegd van betichte bewezen zijn », dan wanneer deze betichte wordt vrijgesproken van het feit C der dagvaarding;

Overwegende dat de tegenstrijdigheid tussen de beweegredenen en het beschikkend gedeelte van een vonnis gelijkgesteld dient te worden met een afwezigheid van motivering;

Overwegende dat bijgevolg het bestreden vonnis nietig is en het de rechtbank behoort de rechtszaak tot zich te trekken, luidens artikel 215 van het Wetboek van Strafrechtsvordering; (zie Cass. 22 september 1890. Pas. 1890, I, 275 - Cass. 19 februari 1849, I, p. 119, - art. 97 Grondwet en artikel 163 Wetboek van Strafrechtsvordering);

Overwegende dat, zo dient aanvaard dat beroeper Vandebeek met zijn personenwagen een aanrijding heeft veroorzaakt de 3e mei 1960 op de weg van Hasselt naar Houthalen, het nochtans niet tot voldoening van recht bewezen is dat hij daarvan kennis heeft gehad en bijgevolg het vluchtmisdrijf onder litera D ten laste gelegd van betichte niet bewezen is;

Overwegende dat het echter blijkt uit het verslag neergelegd door de regelmatig aangestelde deskundige geneesheer dat betichte op voormelde datum een voertuig heeft bestuurd, dan wanneer zijn bloed een alcoholgehalte bevatte van 1,82 g. tot 1,86 g. per liter bloed en klaarblijkelijk het feit C der dagvaarding te zijnen laste bewezen is;

dat uit de gedragingen van betichte op het ogenblik der hem ten laste gelegde feiten duidelijk blijkt dat hij in staat van dronkenschap zijn personenwagen heeft bestuurd en hij hierdoor plichtig is aan de

lichting hem onder littera B der dagvaarding ten te gelegd;

dat hetzelfde strafbaar feit ten grondslag ligt van de betichtingen B en C der dagvaarding en er voor beide luidens art. 65 van het Strafwetboek maar één straf dient uitgesproken, namelijk de zwaarste;

Overwegende dat uit de verklaringen van de verbalisant vaststaat dat betichte art. 7/1 van het K.B. van 8-4-1954 bijgewerkt door het K.B. van 14 januari 1959 heeft overtreden;

Overwegende dat bij dagvaarding van 15-9-1960 betekend aan betichte de 19 september 1960 om te verschijnen voor de Politierechtbank te Peer de 4-10-1960 hij rechtsgeldig gedagvaard werd wegens hervalling ingevolge art. 2-5 K.B. 15-4-1958;

dat deze betichting bewezen is ingevolge het regelmatig voorgelegd afschrift van een vonnis der Correctionele Rechtbank te Tongeren van 31 mei 1960, dat zoals blijkt uit het uittreksel van het strafregister kracht van rechterlijk gewijsde heeft bekomen, beroeper Vandebeeck veroordelend om in een openbare plaats in staat van dronkenschap een autovoertuig te hebben bestuurd en de thans tegen betichte weerhouden feiten van dronkenschap aan het stuur de 3 mei 1960 plaats grepen binnen de drie jaren na de veroordeling van 1957;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer — 26 januari 1961

Voorzitter: M. Aug. Taevernier.

Rechters: MM. A. Pauwelyn en R. Wyckaert.

Referendaris: M. A. Van Hauwermeiren.

Advocaten: Mrs. Degezelle en J. Ronse.

Overdracht van handelszaak. — Verbod van mededinging.

Bij de overdracht van een handelszaak is het verbod van een gelijkaardige handel te herbeginnen beperkt in de tijd en in de ruimte. Ieder geval dient in het bijzonder onderzocht door de Rechtbanken. Bij gebrek aan vaste overeenkomst dienaangaande volstaat gewoonlijk een tijdspanne van tien jaar om aan de overnemer toe te laten de bestaande cliënteel te behouden en de cliënteel « in spe » te verwerven.

Claeys t./ Gentbrugge.

Gezien de dagvaarding van 18-11-1960 en de andere stukken;

Overwegende dat de vordering ertoe strekt 1) te horen bevelen dat de verweerder zijn winkel van kruidenierswaren gelegen Dampoortstraat, 103, Gent, zal moeten sluiten, winkel die hij zou geopend hebben in strijd met de bepalingen van het contract van overdracht van handelszaak dd. 24-1-1949; en 2) bij gebreke dit te doen, de verweerder te horen veroordelen tot het betalen van 100.000 F schadevergoeding;

Overwegende dat de verweerder niet loochent dat het contract van 1949 hem verbod oplegde een dergelijke winkel uit te baten op minder dan 500 meter van de overgelatene winkel, en dat zijn nieuwe handel gelegen is op ietwat minder dan 500 m (circa 425 m) van de vroegere handel, gelegen « Tussen 't Pas » nr 6;

Overwegende dat er dient opgemerkt dat in 1949 de

prijs der overname, hetzij 75.000 frank, zich verdeelde als volgt:

25.000 frank voor de cliënteel

20.000 frank voor het materiaal

30.000 frank voor de koopwaren

Overwegende dat de verweerder echter voorhoudt: dat de overname plaats had meer dan 10 jaar geleden;

dat volgens de rechtspraak iedere verplichting om bij overdracht van een handelszaak geen concurrerend huis op te richten in de nabijheid moet beperkt worden « in de tijd », en dat de verweerder de rechtspraak dienaangaande inroept (H. rb. Gent 17-7-1915 - Pas. 1919 III, 249 - Hrb. Gent 27-4-1921 Pas. 1922 III 143 - Hrb. Brussel 15-10-1941 Pas. 1942 III 63);

Overwegende dat de kwestie te weten of de inbreuk op die verplichting werkelijk schade toebrengt aan de overnemer en aanleiding moet geven tot schadevergoeding in ieder bijzonder geval door de Rechtbanken dient onderzocht; dat het criterium daarvan beschreven staat in het « traité de Droit Commercial van de heer Fredericq - deel II - bl. 70 en 71 nr 39: Cession de fonds de commerce.

«...l'obligation de ne pas faire concurrence est limitée dans son objet, dans l'espace et dans le temps, et elle ne pourrait être stipulée illimitée...»

«...on admet généralement que le cédant ou ses ayants-droit peuvent se rétablir dans le même rayon et y exercer le même commerce lorsque le cessionnaire a eu le temps nécessaire pour s'approprier toute la clientèle actuelle et « in spe » telle qu'elle existait ou était espérée lors de la cession; le cédant retrouve sa liberté une fois que le cessionnaire a pu normalement s'attacher la clientèle. L'appréciation du temps nécessaire diffèrera selon le genre de commerce, sa situation, etc...»

(Brux. 4 déc. 1925 Jur. Comm. Brux. 1926 - 457 (10 ans) Brux. 14 nov. 1884 B.J. 1885 id. 1041 (1 an) Comm. Liège 7-5-1928 Jur. Liège 1928, 150);

Overwegende dat in zake de partijen geen tijdspanne hebben bedongen; dat bij toepassing der bovengemelde principes er in zake dient vastgesteld:

— dat op tien jaar tijd de verkrijger van de handelszaak zich gemakkelijk de cliënteel die toendertijd bestond en ook de op dat ogenblik « mogelijke cliënteel » heeft kunnen verwerven;

— dat de afstand tussen de handelszaak en de nieuwe winkel van verweerder op weinig na, de bedongen bepaling van « afstand » eerbiedigt: immers die bepalingen moeten billijk en op redelijke wijze uitgelegd worden; dat er niet uit het oog mag verloren worden dat de werkkringen van iedere winkel min of meer « natuurlijk » begrensd zijn door een brede waterloop die de twee wijken scheidt; dat weinige cliënten van de Dampoort de St.-Jorisbrug zullen overstappen om zich in een klein zijstraatje te komen gerieven, waar anderzijds talrijke kruidenierswinkels langs die kant van de Dampoort, in de Dampoortstraat en aanpalende straten, te hunner beschikking zijn; en vice-versa;

— dat het ook niet vaststaat dat al ware het één trouwe cliënt van de eiser hem sedert de installatie van verweerder zou verlaten hebben;

— dat vroeg of laat een winkel « Centra » of dergelijke zich in de Dampoortstraat of aanpalende wijk zou komen vestigen; er bestaat namelijk een « Delhaize » in de Dampoortstraat;

— dat de eiser niet mocht hopen dat er geen dergelijke winkels of warenhuizen in een zo drukke wijk zouden geopend worden; dat de nieuwe installatie, die zeer ver in de Dampoortstraat gelegen is, en niet nabij de brug, weinig invloed zal hebben op de uitbating van de eiser; dat deze laatste in ieder geval meer

dan tien jaar tijd gehad heeft om een trouwe cliënteel hetzij te behouden, hetzij te verwerven; dat de prijs die voor het bestaande cliënteel betaald werd doet vermoeden dat op het ogenblik der overname deze cliënteel niet zo uitgebreid was, en dat er op dat ogenblik overigens niet veel te hopen viel dat talrijke cliënteel van over de brug een kruidenierswinkel zouden verkiezen die buiten hun bereik gelegen was;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;
Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond;
Wijst hem af;
Laat de kosten ten laste van de eiser.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

14 januari 1961.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.
Referendaris : M.M. Vandekerckhove.
Advokaten : Mrs. Degryse en Claeys.

Koop en verkoop van een occasie-autovoertuig. — Feitelijke kwestie of al dan niet het bouwjaar een hoofdbestanddeel van de toestemming van de koper uitmaakt.

Het bouwjaar van een bepaald occasieautovoertuig kan in beginsel een hoofdbestanddeel van de toestemming van de koper uitmaken. In elk geval moet echter nagegaan worden, of de koper werkelijk het bouwjaar heeft gewild en bij afwezigheid in concreto niet zou gekocht hebben, m.a.w. het bouwjaar moet een bepalend motief van 's kopers toestemming geweest zijn.

Lebrun t./ P.V.B.A. Etabl. Marcel Dupont.

Gezien de daging van 29 mei 1958, waarbij eiser jegens verweerster de nietigverklaring, zoniet de ontbinding vordert van een koop-verkoopovereenkomst dd. 5 juli 1957, met terugbetaling van 45.200 F, de rechterlijke rente en de kosten van het geding;

Overwegende dat de koop-verkoopovereenkomst van een occasieautovoertuig, tussen partij gesloten op 9 juli 1957, in detail vaststaat;

Overwegende dat eiser dwaling, bedrog en gemis aan behoorlijke levering tot staving van zijn vordering inroept;

dat dwaling en bedrog wilsgebreken zijn die de toestemming bij het ontstaan en sluiten van de overeenkomst aantasten en niet de uitvoering van een geldige overeenkomst aanbelangen, zodat op grond van hun bestaan geen ontbinding van de overeenkomst kan gevorderd worden, wel nietigverklaring (artikelen 1109 en 1117 B.W.);

Overwegende dat de levering van de specifieke wagen, door eiser gezien en gekocht, door de werkelijke overgave van de zaak in eisers macht op de plaats en het tijdstip, door de partijen overeengekomen, in de staat en met de identiteit waarin het voertuig zich tijdens de aankoop bevond, is gebeurd zodat deze behoorlijke levering geen grond tot ontbinding kan vormen;

dat weliswaar de vrijwaring uit hoofde van verborgen gebreken een voortzetting is van de verplichting tot leveren maar dat vrijwaring is geschied

mits de koper het door hem beoogde nuttig gebruik van de wagen heeft verkregen en het voorwerp gebrek vertoont dat er het nut van belemmert (Kluyckens, De Contracten, 2e druk, nr. 129) of de dienst niet bewijst waarop de koper heeft gerekend (he gebrek moet hier in de zaak zitten en niet in de wil van de koper, cfr. Hrb. Brussel, 25 oktober 1906 J.C.B. 1907, 88);

dat eiser niet verder op de rechtsgrond: onbehoorlijke levering als grond tot ontbinding van de overeenkomst aandringt;

Overwegende dat, wat de nietigverklaring uit dwaling of bedrog betreft, het uitgebreid strafonderzoek uitwijst dat geen bedrog in hoofde van de verkoper bestond daar hij het bouwjaar 1955 te goeder trouw invulde en zelf de wagen aldus had ingekocht;

dat de eiser alle nadruk legt op de dwaling in zijn hoofde omtrent een substantiële hoedanigheid van de verkochte zaak, nl. het in de factuur vermelde bouwjaar 1955 is onjuist daar de wagen van 1954 is;

Overwegende dat de factuurvermelding van het bouwjaar van een bepaald occasievoertuig in beginsel een hoofdbestanddeel der toestemming van de koper kan uitmaken (cfr. Hrb. Brussel, 3 augustus 1912, J.C.B. 1913, 46); maar dat voor elk geval moet nagegaan worden indien de koper werkelijk dit bouwjaar wilde en bij afwezigheid in concreto niet zou gekocht hebben, m.a.w. het bouwjaar moet een bepalend motief van 's kopers toestemming geweest zijn (De Page, T. IV, nr. 48 3^e in fine en nr. 49d - bouwjaar dat de koper gewild heeft - cfr. Hrb. Brussel, 4 december 1929, B.J. 1930, 54 wat het beginsel betreft);

Overwegende dat de koper hier, naar het oordeel van de rechtbank, zijn toetreding tot de overeenkomst niet afhankelijk heeft gesteld van het bouwjaar 1954 in plaats van 1955;

dat dit uit de onderhandelingen en de feiten vóór, tijdens en na de verkoop geenszins blijkt;

Overwegende dat eiser blijkbaar, met de kennis dat de auto van 1954 was en als demonstratiewagen gedurende enkele maanden diende, deze wagen even goed had gekocht;

dat hij misschien iets van de prijs zou afgedongen hebben, zodat in het voor de koper gunstige geval hij enige benadeling lijdt, benadeling welke echter geen grond tot nietigverklaring uitmaakt (art. 1118 B.W.);

dat de prijs gevraagd door de verkoper, die de ernstig gehavende wagen voor 25.000 F kocht en hem na grondig herstel voor 40.000 F verkocht, aan de toenmalige waarde van de auto beantwoordde;

dat de koper bedoelde deze bijzondere wagen voor zijn zoon te kopen;

dat blijkens het strafonderzoek het type 1954 en 1955 uitwendig identiek waren;

dat uit niets blijkt als zou de koper de vermelding van het bouwjaar van de wagen op de factuur hebben geëist, terwijl meest waarschijnlijk voorkomt dat de verkoper dit jaar heeft vermeld te goeder trouw en zonder enige noodzaak;

dat dienvolgens de vermelding van het bouwjaar eerder voor de koper een bijkomstigheidsvormde en niet één van de determinerende motieven tot toetreding tot de overeenkomst;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend,
Ontzegt aan eiser zijn vordering, kosten ervan ten zijnen laste;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-
tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. — 9 augustus 1960.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : M.M. Maes en Cloquet.

Referendaris : M. Cloquet.

Advokaten : Mrs. De Schrijver en Geerinck.

Faillissement. — Betwiste aangiften van schuldvorderingen zijn als dagvaardingen aan te merken en zijn onderworpen aan de wet op het taalgebruik in gerechtszaken.

De aangiften van schuldvorderingen in een faillissement zijn niet met akten van willige rechtsmacht gelijk te stellen, daar van willige rechtsmacht slechts bij aanvragen, die niet voor tegenspraak vatbaar zijn, kan gesproken worden. Dergelijke aangiften zijn, wanneer zij betwist worden, met een dagvaarding gelijk te stellen.

Hieruit volgt, dat dergelijke akten in de taal van de rechtspleging moeten worden opgesteld en indien dit niet gebeurd is bij toepassing van artikel 40 van de wet op het taalgebruik nietig behoren te worden verklaard.

Memo e.a. en Laby t/ Faillissement Ghis. De Brant.
Gezien de aangiften van schuldvorderingen van hiernavermelde personen;

Gezien het proces-verbaal van onderzoek naar de echtheid van de schuldvorderingen waaruit blijkt dat gezegde beweerde schuldvorderingen betwist werden;

Overwegende dat hiernagenoemde overleggende schuldeisers niet verschenen zijn noch iemand voor hen;

In de zaken : n.v. Memo & Codec - L. Pitseys - Poulicek J. :

Overwegende dat de overleggende schuldeisers n.v. Ets Memo & Codec, L. Pitseys en Jaroslaw Poulicek een aangifte van schuldvordering hebben ingediend, opgesteld in de franse taal;

Overwegende dat de aangiften van schuldvorderingen niet gelijk te stellen zijn met akten van willige rechtsmacht;

dat willige rechtsmacht inderdaad alleen voorhanden is bij aanvragen die niet voor tegenspraak vatbaar zijn (noot Raoul Vander Made, J.T. 1950, 610);

Overwegende dat de aangiften van schuldvorderingen, in geval van betwisting, een akte « worden » die gelijk te stellen is met een dagvaarding (vergelijk : Hrb. Kortrijk, 16 februari 1955, R.W. 1957-58, kol. 674);

Overwegende dat dergelijke akten dienen opgesteld te worden in de taal voorzien door artikel 2 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Overwegende dat — gezien de betwisting van de schuldvorderingen — de aangiften in de nederlandse taal dienen opgesteld te worden om geldig voor te komen;

Overwegende dat er anderdeels geen reden voorhanden is om de nietigheid te dekken, waar de cura-

toren de overleggende schuldeisers op de onregelmatigheid hebben gewezen op 20 juli 1960;

Overwegende dat de aangiften van schuldvorderingen van voormelde personen derhalve als nietig voorkomen (Hrb. St-Niklaas-Waas, 30 september 1958 : Mendel t/ curator faillissement Moenssens (niet gepubliceerd);

Overwegende dat de aangiften van de n.v. Memo & Codec en van de heer L. Pitseys bovendien nietig zijn omdat zij de bij artikel 498 van de faillissementwet voorgeschreven eedformule niet dragen;

In de zaak Gaston Laby :

Overwegende dat voornoemde schuldeiser, gevestigd in het Groot Hertogdom Luxemburg, zijn aangifte neerlegde op 18 juni 1960;

dat gezegde aangifte in de franse taal werd opgesteld;

Overwegende dat de sluiting van het proces-verbaal van onderzoek naar de echtheid van de schuldvorderingen, gesteld was op 24 juni 1960;

Overwegende dat de curatoren derhalve wel de tijd hadden om voornoemde vreemde schuldeiser attent te maken op de materiële onregelmatigheid van zijn aangifte, op een ogenblik waarop hij ze nog kon verbeteren;

Overwegende dat de betwistingen ingeleid werden op 12 juli 1960;

dat het slechts op 20 juli 1960 is dat de curatoren aan voornoemde schuldeiser hebben laten weten dat zijn aangifte van schuldvordering betwist werd, onder meer omdat zij niet in de nederlandse taal was opgesteld;

Overwegende dat de overleggende schuldeiser onmiddellijk, op 22 juli 1960, aan de curatoren een in het nederlands opgestelde aangifte liet geworden;

Overwegende dat het billijk ware in voormelde voorwaarden de in de mate van het mogelijke herstelde nietigheid te dekken, doch dat artikel 40, al. 2 van de wet van 15 juni 1935 zich daartegen verzet;

dat weliswaar onderhavig vonnis dient beschouwd te worden als geveeld op tegenspraak (de Perre, 1929, nr 406), doch dat de nietigheid niettemin opgeworpen werd en dat de dekking veronderstelt dat de nietigheid niet opgeworpen zij (zie Verbr., 15 januari 1940, Pas. 1940, I, 11 - idem, 15 juni 1953, Pas. 1953, I, 806 - Lindemans, A.P.R. nr 264, 4°);

Om deze redenen :

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Gehoord de heer Etienne Belpaire, Rechter-commissaris, in zijn verslag,

Verklaart niet ontvankelijk de aangiften van schuldvorderingen van :

— de n.v. Ets Memo & Codec, Anspachlaan 130 te Brussel,

— de heer L. Pitseys, Groenstraat 52, te Saventem,
— de heer Gaston Laby, avenue de la Gare 9, Walferdange (G.H.L.),

— de heer Poulicek Jaroslaw, avenue Victor Hugo 66 te Luik,

Wijst derhalve voormelde aangiften van de hand en verwijst ieder van voornoemde aangevers in één vierde van de kosten.

POLITIERECHTBANK TE ANTWERPEN

17 januari 1961.

Rechter : M. Portaels.

Betekening van exploten in strafzaken aan in het buitenland wonende personen. — Wijze en bewijs van deze betekening.

In strafzaken geschiedt de betekening van exploten op verzoek van de parketten aan de niet in België wonende personen overeenkomstig de bepalingen van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Wordt de betekening langs consulaire weg verricht, dan bestaat de betekening naar de zin van art. 69 bis, 2° Rv. slechts wanneer de voor de belanghebbende bestemde akte door de consul van België aan de door de aangezochte staat aangewezen overheid overhandigd is.

O.M. t./ Monderer.

Overwegende dat Monderer, Simon niet verschijnt;

Overwegende dat deze beklaagde gehuisvest is te Zurich (Zwitserland); dat in de bundel het origineel van een dagvaarding voorkomt van het ambt van deurwaarder R. Jacobs, te Antwerpen verblijvende, van 29 november 1960 en dat dit exploit vermeldt dat de kopie bestemd voor de gedagvaarde beklaagde, in dubbel exemplaar onder ter post aangetekende omslag, aan de heer Minister van Buitenlandse Zaken te Brussel werd verzonden, met verzoek één der kopiën aan de beklaagde te doen toekomen en het andere exemplaar aan de deurwaarder terug te zenden met het bewijs van aflevering van het eerste stuk;

Overwegende dat de Internationale Conventie van Den Haag, van 1 maart 1954, in art. 5 bepaalt, dat het bewijs van de betekening van een gerechtelijke akte zal geleverd worden, hetzij door een gedagtekend ontvangstbewijs van de bestemmeling, hetzij door een attestatie van de autoriteit van de aangezochte staat waarbij het feit, de vorm en de datum van de betekening worden vastgesteld; dat het ontvangstbewijs of de attestatie op één der dubbels van de te betekenen akte dient voor te komen of er dient aangehecht te zijn;

Overwegende dat, wanneer betekening van een exploit of van een vonnis, in burgerlijke of in handelszaken, aan een in het buitenland gedomicilieerde persoon, die in België geen verblijfplaats heeft, gedaan wordt langs consulaire weg, er slechts betekening bestaat naar de zin van art. 69 bis, 2° van het wetboek van burgerlijke rechtspleging, op het ogenblik waarop de voor de belanghebbende persoon bestemde akte door de consul van België aan de door de aangezochte Staat aangewezen overheid overhandigd wordt (Cass. 4.3.1954 Pas. 1954.I.577); dat in straf- en fiscale zaken de betekening van exploten op verzoek van de parketten of van alle andere autoriteiten aan personen die niet in het Rijk gevestigd zijn, geschiedt overeenkomstig de beschikkingen van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging (wet van 28.6.1889 gewijzigd bij K.B. n° 301 van 30.3.1936 art. 5);

Overwegende dat uit geen enkel stuk van de bundel blijkt dat één der kopiën aan de beklaagde Monderer werd afgegeven of dat zij door de consul van België aan de bevoegde overheid in Zwitserland werd overhandigd;

Overwegende dat in deze omstandigheden het Openbaar Ministerie het bewijs niet levert dat beklaagde

Monderer regelmatig werd gedagvaard, namelijk, aan deze beklaagde de door de wet voorgeschreven termijn werd gelaten; dat de rechtbank, ingeval van verstek, nochtans in de mogelijkheid moet verkerei zulks ambtshalve na te gaan, op gevaar van een nietig vonnis uit te spreken (art. 184 Wetboek van strafvordering);

Overwegende dat de betichting ten laste gelegd van Monderer verknocht is met deze ten laste gelegd van Potjeau en het bijgevolg past de zaak in haar geheel voor onbepaalde tijd uit te stellen.

Om deze redenen.

Stelt de zaak voor onbepaalde tijd uit.

POLITIERECHTBANK TE DUFFEL

27 april 1960.

Rechter : M. J. Porters.

Advokaat : Mr. Fr. Van de Mert.

Bezoldigd vervoer van goederen zonder machtiging. — Melkophaler. — Inbreuk op artikel 1, al. 1 van het Kon. Besl. nr. 248 van 5 maart 1936.

De persoon, die met zijn motorvoertuig melk ophaalt bij de producenten en deze naar de melkerij overbrengt en die, nadat de melkerij op basis van het vetgehalte de aankoop prijs van de melk heeft bepaald, deze prijs van de melkerij in ontvangst neemt en aan de producenten uitbetaalt na afhouding van de hem toekomende vervoervergoeding, verricht bezoldigd vervoer van goederen voor rekening van derden in de zin van artikel 1, al. 1 van het Kon. Besl. nr. 248 van 5 maart 1936. Hij moet derhalve houder zijn van de tot zulk vervoer vereiste machtiging.

O.M. t/ O.

Beklaagd te Sint-Katelijne-Waver, kanton Duffel, de 7 december 1959 :

Als dader of mededader (art. 66 Wetboek van Strafrecht) — Zonder machtiging, door middel van motorvoertuigen, een bezoldigd vervoer van zaken voor rekening van anderen verricht te hebben (art. 1 en 11 K.B. 5.3.1936).

De Rechtbank :

Gezien art. 152, 153, 154 van het Wetboek van Strafvordering; gezien de stukken van het geding; gehoord het Openbaar Ministerie in zijn samenvatting en zijn besluiten, de raadsman van gedaagde in zijn beweringen en verweermiddelen;

Gezien de besluiten van gedaagde neergelegd op 23 maart 1960;

Aangezien, luidens proces-verbaal nr 1387 der rijks-wachtbrigade van Duffel, betichte in dato 7 december 1959 op de openbare weg werd aangetroffen, terwijl hij met zijn voertuig- vrachtwagen Daff, melk vervoerde naar de melkerij, zonder in het bezit te zijn van een vervoermachtiging;

Aangezien betichte verklaart : «Ik ben geen handelaar in melk en bezit geen vergunning van de Nationale Zuiveldienst»; dat hij door deze bewuste woorden, in het licht der omstandigheden, waarin hij zich bevindt, alleen kan bedoelen : ik koop geen melk bij de producenten om ze voort te verkopen met winst; dat immers juist deze typische activiteit van kopen en

lopen iemand, in de ogen van de gewone man uit volk, tot handelaar stempelt, zoals dit trouwens meestal voor de jurist het geval is; dat het ingevalge deze verkaring van betichte zeker niet in zijn bedoeling kan liggen de eigendom der vervoerde melk te bekomen en daarvoor te betalen;

Aangezien betichte evenmin de aankoopprijs der melk vaststelt; dat deze prijs door de melkerij wordt bepaald, volgens het vetgehalte, dat de melk bevat; dat derhave tussen betichte en de producent ook geen overeenkomst wordt afgesloten betreffende de te betalen prijs, zodat eveneens dit essentieel bestanddeel van de verkoop ontbreekt;

Aangezien daarenboven niet de betichte uit eigen middelen maar de melkerij, na vaststelling van het vetgehalte, de prijs der geleverde melk betaalt, zoals blijkt uit de bewoordingen van de bestuurder-beheerder der melkerij: «Na bepaling van het vetgehalte wordt de prijs van de melk aan hem uitbetaald» (zie voorgelegde verklaring in dato 15 april 1960); dat deze uitbetaling aan betichte inderdaad niet gebeurt in zijn hoedanigheid van koper-eigenaar der melk maar als eenvoudig tussenpersoon tussen producent-verkoper en fabrikant-koper; dat de activiteit van betichte in dit opzicht er zich toe beperkt de prijs der melk, die door de melkerij werd bepaald en betaald, aan de producenten-verkopers te overhandigen; dat deze uitbetaling van hand tot hand, in plaats van als dienstbetoon door de ophaler te gebeuren evengoed per check kan geschieden, zonder dat ze de hoedanigheid van betichte in het minst zou beïnvloeden;

Aangezien betichte zelf zijn activiteit ter zake zeer juist omschrijft door te verklaren: Ik haal de melk op — niet «ik koop de melk op» — en betaal de klanten uit — niet «ik betaal de klanten» —; dat immers de koper voor eigen rekening de gekochte waren «betaalt», terwijl wie in opdracht van iemand anders waren ophaalt, de hem door de koper ter hand gestelde prijs verder «uitbetaalt»;

Aangezien uit al de hierboven aangehaalde gegevens der zaak blijkt dat betichte zowel wegens het ontbreken van het intentioneel als van het materieel bestanddeel van de verkoop, de melk niet opkoopt bij de landbouwers, zoals betichte ten onrechte in zijn besluiten aanvoert;

Aangezien de beheerder-bestuurder der melkerij deze zienswijze bevestigt, waar hij verklaart: «dat de Heer Opdebeeck Paul voor rekening van de melkerij melk gaat ophalen bij sommige boeren» en niet «gaat opkopen»;

Aangezien betichte derhalve waren, die aan een derde toebehoren, met eigen vervoermiddelen overbrengt naar een bepaalde plaats;

Aangezien betichte verder verklaart: «De melkerij betaalt mij per liter; ik houd het vervoer zelf af bij de boeren»; dat hieruit blijkt dat betichte voor zijn prestatie bezoldigd wordt; dat deze bewoordingen zelf schijnen te beduiden dat deze bezoldiging geschiedt per liter vervoerde melk;

Aangezien het bijgevolg in casu gaat om een overeenkomst, waardoor betichte zich verbindt om tegen bezoldiging andermans goederen over te brengen naar een bepaalde plaats; dat zulke overeenkomst de essentiële bestanddelen omvat van het vervoercontract, zoals de gangbare rechtsleer het definieert (Zie Rép. prat. du dr. belge, V° Transport par terre, n° 13) en in de zin van dusdanig vervoer, dat verboden wordt door art. 1 al. 1 van het Koninklijk Besluit n° 248 van 5 maart 1936;

Aangezien betichte in zijn besluiten nog doet gelden dat «hij zich in hoofdzaak bezig houdt met de aan-

koop van melk bij de landbouwers, die hij zelf moet gaan opzoeken en tot cliënten maken»;

Aangezien hij, bij het opzoeken van cliënten, optreedt als makelaar tussen zijn opdrachtgeefster, de melkerij en de producenten; dat door deze bijkomstigheid aan zijn prestatie van vervoer te koppelen, zijn overeenkomst ongetwijfeld een meer gemengd karakter krijgt, zonder evenwel haar aard van vervoercontract te verliezen;

Aangezien betichte dienvolgens een inbreuk gepleegd heeft op artikel 1 al. 1 van het Koninklijk Besluit n° 248 van 5 maart 1936;

Om deze beweegredenen:

Krachtens de hogerbedoelde artikelen 28, 38, 40, 50, 58, 66, van het Strafwetboek, 11, 16, 21, 31 tot 37, 41 van de wet van 15 juni 1935, artikelen 152, 161, 162, 163 van het Wetboek van Strafvordering, waarvan de bepalingen door de heer Voorzitter werden aangeduid;

Veroordeelt betichte op tegenspraak tot een geldboete van 26 F, op 520 F gebracht, krachtens art. 1 van de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimes;

Zegt dat bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke termijn, de geldboete van 26 F zal mogen vervangen worden door een gevangenzitting van acht dagen;

Veroordeelt betichte tot de kosten van het geding belopende tot heden op geen;

Belast het Openbaar Ministerie met de tenuitvoerlegging van dit vonnis voor zoveel het hem betreft.

NOOT: Bovenstaand vonnis werd in beroep bekrachtigd.

BOEKBESPREKING

Dr. Frans De Pauw. — Het «mare liberum» van Grotius en Pattijn. — Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, Brugge, Die Keure, 1961.

Twee Nederlanders publiceerden een Mare Liberum, de Hollander Hugo Grotius in 1609, de Vlaming Pattijn in 1726.

Een studie van deze twee boeken werd door Dr. De Pauw als proefschrift bij de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit te Brussel ingediend.

Het eerste deel van dit proefschrift behandelt de ontwikkeling van Grotius' ideeën over het statuut van de zeevaart en de internationale handel. Grotius' werk wordt zorgvuldig ontleed en voortdurend in verband gebracht met zijn leven en met de economische omstandigheden van zijn tijd. Grotius blijkt een handig advocaat te zijn die, in het belang van de Verenigde Oostindische Compagnie, de wisselende economische belangen van zijn cliënt met wisselende argumenten wist te dienen. Volle aandacht wordt onder meer besteed aan de houding die Grotius als diplomaat aannam toen hij het Nederlandse monopolie van de Indische specerijenhandel in Engeland ging verdedigen (1613) en waar hij «de grondstelling van alles wat hij tot dan toe op het gebied van het volkenrecht had geschreven heeft verloochend». In Grotius' politieke loopbaan vindt de auteur de verklaring voor de veel te weinig bekende maar toch duidelijk waar te nemen evolutie van Grotius' opvattingen in verband met het statuut van de zee en in verband met de structuur

van het Grotiaanse juridische systeem. In de juridische argumentering van Grotius op de Nederlands-Engelse koloniale conferenties van 1613 en 1615 — voor het eerst worden de Latijnse teksten in het Nederlands vertaald — ziet de schrijver de verklaring van de inhoud van het *De Jure Belli ac Pacis*, dat van het *Mare Liberum* « op essentiële punten verschilt ».

Het tweede deel van het boek betreft het *Mare Liberum* van de Vlaamse jurist Karel-Filips Pattijn, raadsheer in de Grote Raad te Mechelen, één van de schoonste figuren van de Belgische « noblesse de robe », die Keizerin Maria-Theresia eens haar « goede oude dienaar » noemde. Ook hier legt de auteur een verband met de economische achtergrond en meer bepaald met de oprichting van de Indische Compagnie van Oostende (1722).

Pattijn heeft in 1726, toen de Hollanders het recht van Keizer Karel VI betwistten om in de Zuidelijke Nederlanden een Indische Compagnie op te richten, een pleidooi gehouden dat zeer veel overeenkomst vertoont met het pleidooi dat Grotius in 1609 op last van de Verenigde Oostindische Compagnie tot de Spanjaarden richtte. Het pittige is dat Pattijn Grotius' *Mare Liberum* verheerlijkte en verdedigde toen de Hollandse juristen en de Hollandse Indische Compagnieën beweerden dat de « liberteyt der ouden » door handelsmonopolies vervangen was. Pattijn, evenmin als zijn beroemde voorganger Grotius, was geen ongeïnteresseerd wetenschapsman. Dit blijkt uit de briefwisseling die door de Eerste Directeur der Compagnie van Oostende met raadsheer Pattijn werd gevoerd. Deze merkwaardige brieven worden in een appendix uitgegeven.

Dit uiterst interessant proefschrift is thans verschenen in de Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, uitgegeven door het Rechtskundig Weekblad. Het lijkt geen twijfel dat het zeer grote belangstelling zal wekken.

De door de auteur verdedigde thesise is uiterst origineel. Het is vooral merkwaardig dat hij de wetenschappelijke reputatie van Hugo Grotius in zekere mate aantast. Hij stelt inderdaad tegenover de wetenschapsman Grotius, die door heel de internationale rechtswereld vereerd wordt, de handige advocaat die niet aarzelt in de praktijk van zijn wetenschappelijke leerstellingen af te zien.

Dit boek zal voorzeker betwisting uitlokken, doch het zal vooral door een belangrijke schaar juristen, zowel in Nederland als in België, met de meeste belangstelling bestudeerd worden.

BALIELEVEN

Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen

Voordracht van Prof. B. A. Van Groningen.

De Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen zond aan haar leden het hieronderstaand rondschrijven, betreffende de zeer belangrijke voordracht die op dinsdag, 21 dezer, wordt gehouden door Prof. B. A. Van Groningen.

* * *

De Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen richt op dinsdag, 21 februari 1961, te 20 uur, in de assisenzaal van het gerechtsgebouw een academische zitting in, waarop zal spreken Prof. Bernard A. Van Groningen, Hoogleraar aan de universiteit te Leiden, Voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen, over het onderwerp: « De klas-

sieke oudheid en wij. — Achteruit zien om vooruit zien ».

Wij hebben de eer U en Uw familie op deze zitting, uit te nodigen en zijn zo vrij Uw welwillende aandacht te vestigen op het bijzonder belang van deze voordracht.

Prof. B. A. van Groningen is een der meest vooraanstaande wetenschapsmensen in Nederland. Hij doceert aan de universiteit te Leiden de griekse taal en letterkunde en de griekse oudheden. Van zijn hand verschenen in verschillende talen vele belangrijke werken, waardoor hij een stevig gevestigde internationale bekendheid verwierf.

Wegens zijn bijzondere wetenschappelijke verdiensten werd hem sedert verscheidene jaren het voorzitterschap opgedragen van de beroemde Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen te Amsterdam.

Spreker zal in zijn rede het zo belangrijk en actueel probleem behandelen van de waarde, die de klassieke cultuur nog heeft voor onze hedendaagse maatschappij.

Gezien de persoonlijkheid van de spreker en het belang van het behandelde onderwerp, durven wij stellig op Uw tegenwoordigheid op deze academische zitting rekenen.

* * *

Het lijkt geen twijfel dat deze uiterst interessante voordracht grote belangstelling zal wekken.

Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel

Op dinsdag 31 januari 1961 sprak Prof. A.J.J. Van Bilsen, in de zaal van het Hof van Assisen over « De Kongo-crisis in Afrikaans perspectief ».

Mr. J. Van Waeg, Voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap, verwelkomde in zijn openingsrede een groot aantal personaliteiten, waaronder wij vermelden: Mr. A. Delvaux, stafhouder; de heren J. Suetens, Eerste-Voorzitter van de Raad van State; R. Hayoit de Termicourt, Procureur-generaal bij het Hof van Cassatie; J. Senny, Eerste-Voorzitter van het Hof van Beroep; de le Court, Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep; C. Vullers, Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg; R. Raeymaekers, Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel; R. Charles, Procureur des Konings; J. Parein, Deken van de Politie-rechters; de heren: P. Struye, Voorzitter van de Senaat; Ch. Van Reepinghen, Oud-Stafhouder, Koninklijke Commissaris voor de rechterlijke hervorming; de Neeff, Gouverneur van de Provincie Brabant; de oud-ministers J. Pholien, P. Vermeylen, M. Van Hemelryck, Ganshof van der Meersch; senator D. Smets; volksvertegenwoordiger Mr. L. Lindemans; de oud-voorzitters van het Vlaams Pleitgenootschap: W. Verougstraete; J. Custers; E. Van Cauwelaert; A. Bayart; Professor F. Amerijckx, secretaris Rijksuniversiteit Gent; P. Delahaye en J. Richard, raadsheren bij het Hof van Cassatie; C. Schuurmans, kabinetschef van de Minister van Buitenlandse Zaken; de secretarissen-generaal L. Opdebeeck en E. Schreuder; P. Van den Bussche, directeur-generaal B.R.T.; hoge ambtenaren van de E.E.G. en Euratom.

De Voorzitter sprak dan een kort herdenkingswoord uit over wijlen Mr. Edmond Van Dieren, oud-voorzitter van het Vlaams Pleitgenootschap.

De crisis in Kongo nadert thans haar klimax, aldus zette spreker zijn betoog in, en deze spreekbeurt dient in dit licht gezien. Als « back-ground »-elementen van de Kongolese crisis na de onafhankelijkheid stipt Prof. Van Bilsen aan: geen kaders, geen geld, geen

tieke ervaring, geen nationale eenheid noch «ingen» structures. De onafhankelijkheid van Kongo werd te laat en slecht voorbereid.

Spreeker handelde dan uitvoerig over «Le Pari Congolais». De grote fout van België bestond in het willen opbouwen van een unitaire staat en in het oprichten van een gematigde, d.w.z. gewillige regering. De onvoorziene doorbraak van Lumumba stelde echter een einde aan de droom van «le pari congolais».

De uitslagen van de algemene verkiezingen van mei 1960 brachten twee aanwijzingen: vooreerst dat het Parlement voor de helft bestond uit «harde» nationalist en voor de andere helft uit gewillige «gematigden»; ten tweede was geen enkele partij erin gelukt in een zekere mate het gehele land te vertegenwoordigen.

De verkiezingsuitslagen wezen op het bestaan van drie sleutelgebieden, drie voornaamste politieke machtsgroepen, zonder wie coalitie het land moeilijk leefbaar was. Deze drie waren de Abako van Kasavubu, die monolitisch het mondingsgebied van de stroom, vanaf Leopoldstad controleert, de Cokanapartij van Tsjombe, die steunend op een samengaan van plaatselijke en gewestelijke vorsten en hoofden, het kopergebied van Opper-Katanga achter zich heeft, en last not but least Stanley stad met zijn Hinterland, dat geheel beheerst wordt door de Lumumba-partij. Hun samengaan is de eerste regel van de Kongolese politieke strategie.

Het verlies van Katanga zou de spil en de inzet worden van de meeste verwikkelingen die zich sedert juli 1960 hebben opgevolgd. Spreker betreunde de houding van België terzake; volgens hem diende de Belgische regering president Kasavubu te steunen en niet de secessie van Katanga te bevorderen.

Professor Van Bilsen besprak dan de opkomst van het Mobutu-regime; de strijd van president Kasavubu om een wettig gezag te herstellen; diens verlangen om een compromis-oplossing te vinden in een unitaire staat.

Na hulde te hebben gebracht aan het U.N.O.-optreden in Kongo, formuleerde spreker, tot slot, een voorstel: de U.N.O. dient voor een bepaalde tijd, gans Kongo te neutraliseren en alle hefbomen van het staatsgezag in handen te nemen; dit ten einde een dreigende burgeroorlog te voorkomen en de opbouw van de Republiek mogelijk te maken. Kongo kan de hulp en de vriendschap van België gebruiken, voor zover België zich de eerste regel van de vriendschap indachtig is: respect en niet-inmenging.

Het zeer talrijke publiek bracht Professor Van Bilsen een langdurig en dankbaar applaus voor zijn merkwaardige conferentie.

WETGEVING

WETSONTWERP

tot wijziging van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie.

Ontwerp door de Senaat overgezonden (1).

Artikel 10 van de wet van 28 maart 1952 op de vreemdelingenpolitie, gewijzigd bij de wet van 31 december 1953, wordt door de volgende bepaling vervangen:

«Art. 10. — Er wordt een commissie van advies voor vreemdelingen ingesteld, die ermede belast wordt de Minister van Justitie van advies te dienen in de gevallen bepaald in de artikelen 4, B, C, en 5 van deze wet.

Zij bestaat uit drie leden:

1° een magistraat in werkelijke dienst of een ere-magistraat die het voorzitterschap waarneemt;

2° een advocaat die tien jaren op de tabel van de Orde der Advokaten is ingeschreven;

3° een persoon van Belgische nationaliteit, meer dan 30 jaar oud, die zich bezighoudt of heeft beziggehouden met instellingen voor bijstand aan vluchtelingen.

De Koning benoemt voor drie jaren de eerste twee leden en hun plaatsvervangers. Het derde lid wordt door de vreemdeling gekozen uit een lijst die om de drie jaren bij koninklijk besluit wordt vastgesteld.

Wanneer de vreemdeling wiens uitzetting overeenkomstig de artikelen 4, C, en 5 in uitzicht is gesteld, de persoon, bedoeld in het 3° van het tweede lid hiervoren, niet heeft aangewezen in de vorm en binnen de termijnen die de Koning zal bepalen, doet de Minister van Justitie die aanwijzing ambtshalve en geeft hij de vreemdeling daarvan kennis.

De leden en de plaatsvervangers moeten bewijzen dat zij de landstaal, waarin de rechtspleging plaats heeft, kennen.

De Administrateur van de Openbare Veiligheid of zijn gemachtigde neemt deel aan de besprekingen van de commissie maar niet aan de beslissing.

De aanvraag om aan een vreemdeling de hoedanigheid van vluchteling toe te kennen, wordt door de Minister van Justitie of bij verzoekschrift door de betrokkene voor de commissie gebracht.

De rechtspleging voor de commissie geschiedt mondeling, in het Nederlands of in het Frans, naar keus van de betrokkene. Deze kan zich door een advocaat die hij aanwijst, laten bijstaan.

De rechtspleging wordt door de Koning bepaald. »

Brussel, 21 december 1960.

De Voorzitter van de Senaat,

P. Struye.

De Secretarissen,

E. Yernaux. A. De Marneffe.

(1) Zie: *Stukken van de Senaat*: 241 (1959-1960: Wetsontwerp. 522 (1959-1960): Verslag. *Handelingen van de Senaat*: 14 en 21 december 1960.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Op afstand houden

Terwijl de menigte op grote afstand wordt gehouden, wordt verdachte binnengebracht in de herberg Rondpunt (Brussel, 10 maart 1960).

In de eerste ronde kon F... zijn tegenstander op afstand houden... maar reeds in de tweede ronde brak het drama los (Aldaar, 10 maart 1960).

Mevrouw V... greep naar haar echtgenoot, die bewusteloos neerviel, maar de lijfwachten en politie hielden de fotografen op afstand (Aldaar, 12 augustus 1960).

De diep ingrijpende invloed van het Frans doet ons nog altijd schrijven: iemand op afstand houden (tenir quelqu'un à distance). Het Nederlandse taaleigen eist echter de toevoeging van het onbepaald lidwoord *een* vóór het naamwoord *afstand*: iemand op *een* afstand houden.

... Tenir à distance, op *een* afstand houden. — A. E. De Boeck, *Nederlands Taaleigen*, Lier, 1953, p. 66.

Terwijl de menigte op *een* afstand wordt gehouden, brengen gerechtsdienaren de verdachte in de herberg Rondpunt.

In de eerste ronde kon F... zijn tegenstander op *een* afstand houden..., maar reeds in de tweede ronde *ontbrandde de strijd*.

Mevrouw V... *poogde* haar man te *grijpen*, die bewusteloos neerviel, maar de lijfwachten en de politie hielden de fotografen op *een* afstand.

Gallicismen — Afl. VI, nr 82, 1960.

Onze Taalblaadjes. Jaarlijks lesgeld: 60 fr.; 70 fr. (met afdelings- en rubriekkaarten. — A. *Blontrock*, Braemtstraat 103, St.-Joost-ten-Node, Brussel 3, postrekening 8551.19.

TIJDSCHRIFTEN

Algemeen Fiscaal Tijdschrift: jrg. 1961 - nr. 5-6:

R. Brouw, Problemen van rechtsvorm en fiscaliteit bij de oprichting van een filiaal in West-Duitsland (Vervolg).

Tijdschrift voor Gemeenterecht: jrg. 1961 - nr. 1:

Benoemingen. — Bevolking. — Bezoldigingen. — Ere-dienst. — Openbare gezondheid. — Openbare Onderstand. — Politie. — Rantsoeneringskaarten. — Raad. — Tuchtstraffen. — Toelagen.

Nederlands Juristenblad: jrg. 1961 - nr. 6:

J. M. Van Bemmelen, Inbeslagneming van gestolen voorwerpen. — I. Kisch, Putatief recht.

Advocatenblad: jrg. 1961 - nr. 2:

A. F. De Savornin Lohman, De positie van de medewerker onder de nieuwe pro Deo regeling. — A. S. Nolst Trenité, Beroepsaansprakelijkheidsverzekering van advocaten. — P.L.J. Rassers, Vierde internationaal criminologisch congres te Den Haag.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jrg. 1961 - nr. 4663:

I. Kisch, Convention sur les conflits de lois en matière de forme des dispositions testamentaires (II, slot). — A. A. L. Minkenhof, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Familierecht (IV, slot).

Ars Aequi, jrg. 1961 - n° 4:

T. Fransen, Zijn de wettelijke bepalingen, voor de pandverhouding gegeven, op de fiduciaire eigendom toepasselijk? — Ph. A. Samson, De advocatenopleiding in Suriname. — H. D. Van Wijk, Rechtsvraag 60.

Journal des Tribunaux: jrg. 1961 - nr. 4307:

Ch. Van Reepinghen et P. Orianne, La procédure devant la Cour de Justice des Communautés européennes (vervolg). — G. Rombaut, La grève en droit public.

nr. 4308:

E. Verougstraete, De la répression des infractions en matière de roulage. — Ch. Van Reepinghen et P. Orianne, La procédure devant la Cour de Justice des Communautés européennes (vervolg).

Recueil de Jurisprudence du Droit Administratif et du Conseil d'Etat, jrg. 1960 - n° 4:

R. Ruttiens-Mansart, De l'abrogation. Etude de technique législative. — M. A. Flamme, Les contrats administratifs. Esquisse d'une étude comparative. — Ch. Huberlant, La situation juridique du personnel des institutions parastatales. Dans l'attente de la mise en application de la loi du 16 mars 1954.

Revue Pratique du Notariat Belge, jrg. 1960 - n° 2454:

E. Cerexhe, La clause de reprise sur prise portant sur un bien de communauté en droit belge et en droit français.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat: nr. 20306 à 20310:

Les partages d'ascendant. — Taxes de transmission. — Taxe de facture sur les contrats d'entreprise.

Recueil Dalloz: jrg. 1961 - nr. 6:

Jean-Jacques Dupeyroux, L'affaire « L'Accueil touristique » et l'article 160 du code de la sécurité sociale. Notes de jurisprudence.

Revue du Droit Public et de la Science Politique en France et à l'étranger: jrg. 1960 - nr. 6:

J. Rivero, Achille Mestre. — G. Lescuyer, Les entreprises nationales et le Parlement. — G. Morange, Les principes généraux du droit et la Ve République.

Revue française de Science Politique, jrg. 1960 - n° 4:

Ph. Devillers, Les influences extérieures dans l'accession de l'Indonésie à l'indépendance. — M. Colombe, Indépendance et tentatives de regroupement des pays arabes du Moyen-Orient. — G. Balandier, Remarques sur les regroupements politiques africains. — Ph. Decraene, Indépendance et regroupements politiques en Afrique au Sud du Sahara.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"